

Vlaams
Parlement

ingediend op **948** (2016-2017) – Nr. 1
24 oktober 2016 (2016-2017)

Beleidsbrief

Gelijke Kansen
2016-2017

ingediend door viceminister-president Liesbeth Homans

INHOUD

INHOUDSTAFEL	2
LIJST MET AFKORTINGEN	3
MANAGEMENTSAMENVATTING	6
I. OMGEVINGSANALYSE.....	9
II. INLEIDING.....	15
III. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN	16
1. Strategische doelstelling: Een samenleving waar gelijkwaardigheid, gelijke kansen en respect centraal staan	16
1.1 OD Een gelijkekansenperspectief in alle Vlaamse beleidsdomeinen	16
1.2 OD Ingaan tegen stereotyperende beeldvorming	17
1.3 OD Wegwerken van bestaande ordeningsmechanismen	19
1.4 OD Streven naar een geweldloze samenleving	21
2. Strategische doelstelling: Volwaardige maatschappelijke participatie.....	22
2.1 OD Inzetten op algemeen welbevinden	22
2.2 OD Toegankelijkheid.....	26
3. Strategische doelstelling: Het bestrijden van discriminatie.....	29
IV. BIJLAGEN.....	31

LIJST MET AFKORTINGEN**Algemeen (alfabetisch)**

DSD	Differences of Sex Development
EAK	Enquête Arbeidskrachten
EIGE	European Institute for Gender Equality
FRA	Fundamental Rights Agency
GRIP	Gelijke Rechten voor Personen met een Handicap
IDAHOT	Internationale Dag Tegen Homofobie en Transfobie
IGVM	Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen
Interfederaal Gelijkekansencentrum	Interfederaal Centrum voor Gelijke Kansen en Bestrijding van Discriminatie en Racisme
ILGA	International lesbian, gay, bisexual, trans and intersex association
IVRPH	Internationaal Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap
LGBTI	Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Intersex
NAP	Nationaal Actieplan
OCM	Open Coördinatiemethode
ONT	Onze Nieuwe Toekomst
SAR WGG	Strategische Adviesraad Welzijn, Gezondheid en Gezin
SCV-survey	Sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SGKB	Steunpunt Gelijkekansenbeleid
SILC	Statistics on Income and Living Conditions)
STEM	Science, Technology, Engineering, Mathematics
STEAM	Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics
Toevla	Databank Toegankelijk Vlaanderen
TIP	Transgender Infopunt
VAC	Vlaams Administratief Centrum

VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VGT	Vlaamse Gebarentaal
VGv	Vrouwelijke Genitale Verminking
VLIOM-databank	Databank Vlaamse Instellingen, Organen en Mandaten
Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
VvJ	Vlaamse Vereniging van Journalisten

Regelgeving (chronologisch)

Ombudsdecreet	Decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst, <i>Belgisch Staatsblad</i> 25 augustus 1998
VN-verdrag Handicap	Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, New York, 13 december 2006
MEP-decreet	Decreet van 13 juli 2007 houdende bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid, <i>Belgisch Staatsblad</i> 6 augustus 2007
Gelijkekansendecreet	Decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid, <i>Belgisch Staatsblad</i> 23 september 2008
Toegankelijkheidsverordening	Besluit van 5 juni 2009 van de Vlaamse Regering tot vaststelling van een gewestelijke stedenbouwkundige verordening inzake toegankelijkheid, <i>Belgisch Staatsblad</i> 2 september 2009
Samenwerkingsakkoord voor de oprichting van het Interfederaal Gelijkekansencentrum	Samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013 tussen de federale overheid, de Gewesten en de Gemeenschappen voor de oprichting van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme onder de vorm van een gemeenschappelijke instelling zoals bedoeld in artikel 92bis van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, <i>Belgisch Staatsblad</i> 5 maart 2014
M-decreet	Decreet van 21 maart 2014 betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, <i>Belgisch Staatsblad</i> 28 augustus 2014
Machtigingsdecreet Agentschap Toegankelijk Vlaanderen	Decreet van 28 maart 2014 houdende machtiging tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Toegankelijk Vlaanderen in de vorm van een private stichting, <i>Belgisch Staatsblad</i> 1 april 2014
Decreet persoonsgebonden financiering	Decreet van 25 april 2014 houdende de persoonsvolgende financiering voor personen met een handicap en tot hervorming van de wijze van financiering van de zorg en de ondersteuning voor personen met een handicap, <i>Belgisch Staatsblad</i> 28 augustus 2014

MANAGEMENTSAMENVATTING

Heel wat (onbewuste) mechanismen in het dagelijks leven staan gelijke kansen in de weg. Mijn gelijkekansenbeleid bestrijdt achterstellingsmechanismen op basis van gender, seksuele identiteit, handicap en toegankelijkheid. Ik zet ook in op het bestrijden van discriminatie. Mijn acties zijn organisatiebreed en beleidsdomeinoverschrijdend.

Het gelijkekansenbeleid kent twee dimensies: een verticaal/functioneel beleid en een horizontaal/transversaal beleid. Het verticaal gelijkekansenbeleid is sinds 2015 ingekanteld in het Agentschap Binnenlands Bestuur, de coördinatie van het horizontaal beleid gebeurt binnen het Departement Kanselarij en Bestuur.

Ook middenveldorganisaties maken mee het gelijkekansenbeleid. De Nederlandstalige Vrouwenraad (NVR), Ella vzw, het Vrouwen Overleg Komitee (VOK), vzw RoSa, GRIP vzw, çavaria en de Belgian Pride worden structureel ondersteund. Jaarlijks wordt met deze organisaties onderhandeld over de rol en acties die zij opnemen in kader van het gelijkekansenbeleid. In een steeds veranderende samenleving dienen zowel het middenveld als beleid voortdurend mee te evolueren, om aan nieuwe problemen het hoofd te bieden en hardnekkige problemen vernieuwend aan te pakken. Het financieringskader voor de beleidsondersteuning van het middenveld moet afgestemd zijn op de evoluerende realiteit. Om ervoor te zorgen dat het middenveld haar rol optimaal kan blijven opnemen, is het belangrijk dat die rol van tijd tot tijd wordt gethematiseerd en geanalyseerd. Wie werkt hoe, waaraan, met welk resultaat? Wat zijn eventuele hiaten of overlappingen? Welke taken kunnen onder welke voorwaarden in aanmerking komen voor ondersteuning? Worden paradigmaverschuivingen en andere belangrijke veranderingen die zich voordeden in het Vlaamse gelijkekansenbeleid, gereflecteerd in de werking van het middenveld? Deze denk- en evaluatieoefening, die zal lopen in dialoog met het gelijkekansenmiddenveld, moet uitmonden in een inhoudelijke blauwdruk met duidelijk omschreven taken. Op basis daarvan wordt begin 2018 een nieuw financieel kader uitgewerkt en geïmplementeerd.

Een gelijkekansenperspectief in alle Vlaamse beleidsdomeinen. Op 15 juli 2016 werd het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan 2016-2019 door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Hiermee concretiseerde de Vlaamse Regering de doelstellingen die ze in de zomer van 2015 bepaalde. In de totstandkoming van het Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan was een sleutelrol weggelegd voor de ambtelijke beleidsdomeinoverschrijdende Commissie Gelijke Kansen. Ook de SERV, de Vlor, Unia en het gelijkekansenmiddenveld betrok ik in het proces door de organisatie van een advies- en consultatiefase.

Tijdens de implementatie in het najaar van 2016 en 2017 bereid ik in overleg met mijn collega-ministers de actualisering van het Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan voor die gepland is begin 2018. Ook in dit proces wordt het gelijkekansenmiddenveld betrokken.

Ingaan tegen stereotyperende beeldvorming. Een stereotype is een overdreven beeld van een groep mensen die vaak niet (volledig) overeenkomt met de werkelijkheid. Het is een vooroordeel of negatief denkbeeld en wordt gebruikt als rechtvaardiging van bepaalde discriminerende acties.

De expertendatabank bevat de gegevens van zo'n 1000 experten uit kansengroepen (vrouwen, personen met een handicap,...) die in de media aan bod kunnen komen vanuit hun deskundigheid. Het bestaande aanbod van de expertendatabank wordt geëvalueerd met het oog op een nog actievere inzet van dit beleidsinstrument. Nog dit jaar wordt kwalitatief onderzoek gevoerd naar de expertendatabank, met inbreng van zowel journalisten als experten uit de databank.

Tijdens het academiejaar 2016-2017 loopt 'de clichékillers', een wedstrijd die toekomstige journalisten en mediamakers uitdaagt om te bewijzen dat ze kunnen informeren zonder in stereotypen te vervallen. Ik werk hiervoor samen met de 6 bacheloropleidingen journalistiek, ervaren journalisten, en het gelijkekansenmiddenveld.

Wegwerken van gender als ordeningsmechanisme. Verwachtingen met betrekking tot mannelijkheid en vrouwelijkheid kunnen erg beperkend zijn voor het individu. Om daar iets aan te veranderen, is de eerste stap bewust te worden van de invloed van gender in het alledaagse leven. Daarom zet ik in op de 'genderklik'.

Met het STEAM fablab-project (STEAM staat voor Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics), stimuleer ik jongeren om in het onderwijs niet-stereotiepe vakken uit te proberen. Met de vernieuwde genderklik-website bied ik informatie voor een breed publiek aan over gender, zodat het concreet en tastbaar wordt.

De Vlaamse overheid geeft wat betreft participatie het goede voorbeeld met het MEP-decreet (Meer Evenwichtige Participatie). Dit decreet staat maximaal twee derde leden van hetzelfde geslacht toe in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse overheid. Het actueel houden van de VLIOM-databank (databank Vlaamse Instellingen, Organen en Mandaten) en de naleving van het MEP-decreet is een verantwoordelijkheid van de hele Vlaamse Regering, maar als coördinerend minister heb ik in 2016 gerichte acties ondernomen. Zo mandateerde ik het Voorzitterscollege formeel om toe te zien op een optimale registratie in de VLIOM-databank en de toepassing van het MEP-decreet. Uiterlijk op 11 november 2016 leg ik het tweede MEP-rapport voor aan het Vlaams Parlement.

De genderloopbaankloof is een complex proces. Het gaat over vrouwen én mannen. Mannen en vrouwen die over- of ondervertegenwoordigd zijn in bepaalde studierichtingen en beroepssectoren. Het gaat over vrouwen die ondervertegenwoordigd zijn in managementposities, en mannen die opvallend minder deeltijds werken of gebruik maken van verlofstelsels. Het gaat over een inkomenskloof waar bijvoorbeeld het verschil in extralegale voordelen opvallend is. Het gaat over een vaak rigide arbeidsmarkt met weinig aandacht voor het arbeid – zorgevenwicht (work life balance). Ik breng de genderloopbaankloof – in samenwerking met mijn collega's van werk en onderwijs – in kaart en bekijk wel acties op Vlaams niveau mogelijk zijn.

Streven naar een geweldloze samenleving. Ik werk verder mee aan de concretisering van een aantal acties in het Nationaal Actieplan ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld (2015-2019).

Dit jaar startte aan de UGent een onderzoek naar seksueel geweld bij vrouwen en meisjes met een beperking. Het onderzoek moet inzicht geven in de omvang en kenmerken van het fenomeen, en aangeven wat de bevorderende en belemmerende factoren zijn om seksueel geweld te signaleren en aan te pakken. Het onderzoek moet resulteren in concrete acties.

Ik ondersteun projecten van INTACT vzw en GAMS vzw die focussen op het thema van vrouwelijke genitale verminking (hierna: VGV). Intact vzw biedt juridische preventie en begeleiding aan slachtoffers van VGV. GAMS vzw werkt met rolmodellen in de gemeenschappen waar VGV zich voordoet, onder meer om stigmatisering van slachtoffers tegen te gaan.

Bij geweld denk je in de eerste plaats aan een vrouw of vrouwen als slachtoffer(s). Maar de slachtoffers van huishoudelijk- en seksueel geweld zijn ook vaak mannen. Op dit onderwerp rust nog groot taboe, want iedereen denkt dat mannen 'hun mannetje' wel staan. Ik bekijk wat ik vanuit Gelijke Kansen kan ondernemen om dit taboe mee te doorbreken.

Inzetten op algemeen welbevinden. Ik streef naar een inclusieve samenleving: geen beleid 'over' maar 'met' de (doel)groepen.

Ik werk volop aan de oprichting van de beleidsparticipatiestructuur voor en door personen met een beperking in Vlaanderen. De beleidsparticipatiestructuur wordt een belangrijke actor in de voorbereiding en ontwikkeling van beleid dat invloed heeft op personen met een beperking en vormt een belangrijke gesprekspartner voor de Vlaamse Regering.

Het Steunpunt voor Inclusie wordt verdergezet met middelen van Gelijke Kansen en Onderwijs. Ze helpen ouders in de zoektocht naar haalbare inclusietrajecten voor hun kinderen. Er wordt intussen gezocht naar een stevigere inbedding van het Steunpunt in het onderwijslandschap.

Midden 2017 publiceert het UZ Gent de resultaten van het onderzoek naar de leefsituatie van personen met een intersekse conditie als eerste opstap voor een beleidskader.

De cijfers van het Transgender Infopunt (TIP) bewijzen de nood aan informatie over het transgenderthema. Ik laat een informatieve tool aanmaken voor professionals en opleiders binnen

de medische sector. Zowel de werking van het TIP als de Holebifoon worden verder binnen de gelijkekansbegroting gefinancierd.

In mei 2017 is België gastland voor het vijfde IDAHOT Forum naar aanleiding van de Internationale Dag tegen Homo-, Trans- en Bifobie, samen met Malta. Vanuit Vlaanderen heb ik me zowel financieel als inhoudelijk geëngageerd om dit congres mee in goeie banen te leiden.

Toegankelijkheid. Volwaardige participatie aan de samenleving is pas mogelijk in een toegankelijke leefomgeving.

Inter (het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen) is hiervoor de centrale beleidspartner. Naast haar continue dienstverlening rond advisering, opleiding en informatieverstrekking, legt Inter in 2017 extra nadruk op een integraal en duurzaam gemeentelijk toegankelijkheidsbeleid.

De toegankelijkheidsverordening van 2010 wordt geëvalueerd, in samenwerking met Inter en Ruimte Vlaanderen. Een steekproef van vergunningsaanvragen wordt gevolgd door een bevraging van zowel vergunningsaanvragers als –verleners. Daarna bekijk ik in welke mate de publiek toegankelijke infrastructuur ook daadwerkelijk conform de verordening werd gerealiseerd. Op basis van de resultaten stuur ik – in samenwerking met Ruimtelijke Ordening – bij waar nodig.

Ik draag het ontwerpconcept ‘universal design’ verder uit, met onder meer de ontwerpwedstrijd Deadline 24 en de Vlaamse Week van het Universal Design. Vormingsinitiatieven opgezet om universal design beter bekend te maken bij diverse overheden.

De databank Toegankelijk Vlaanderen (Toevla) wordt aangepast zodat de gegevens vlotter bruikbaar zijn voor monitoring en hergebruik door private initiatieven of overheidsapplicaties. Ik promoot Toevla als hefboom voor een doelgericht toegankelijkheidsbeleid, zowel Vlaams als lokaal.

Rond digitale toegankelijkheid zorg ik voor de omzetting van de toekomstige Europese richtlijn inzake de toegankelijkheid van de websites van overheidsinstanties naar Vlaamse regelgeving. Ik bekijk welke flankerende initiatieven nodig zijn om de implementatie van de richtlijn vlot te doen verlopen.

Het bestrijden van discriminatie. Het principe van gelijke behandeling (of non-discriminatie) is één van de grondslagen in onze democratische samenleving. Toch is discriminatie nog steeds een realiteit. Een beleid dat feitelijke discriminaties bestrijdt, blijft nodig en relevant. Daarom is het belangrijk dat slachtoffers van discriminatie terecht kunnen bij onafhankelijke gelijkheidsorganen. Ik werk hiervoor samen met Unia – dat deels gefinancierd wordt vanuit Vlaanderen – en de genderkamer van de Vlaams Ombudsdienst.

De federale non-discriminatiewetten worden geëvalueerd. Omdat de federale evaluatie mogelijk tot een bijstelling van de Vlaamse regelgeving kan leiden, volg ik deze nauwgezet op. Naar aanleiding van een aantal pilot- en inbreukdossiers van de Europese Commissie, wordt het Vlaamse Gelijkekansendecreet aangepast waar nodig.

Hoe belangrijk ook, wetten en decreten volstaan niet om discriminaties uit de wereld te helpen. Begin volgend jaar lanceer ik een anti-discriminatiecampagne, die de brug slaat tussen Gelijke Kansen en Inburgering. De campagne focust niet zozeer op wettelijk verboden vormen van discriminatie, maar eerder op subtiele vooroordelen, die vaak de voedingsbodem zijn voor daadwerkelijke discriminaties en een grote impact hebben op de slachtoffers.

I. OMGEVINGSANALYSE

De effecten van een gelijkekansenbeleid laten zich moeilijk in een korte tijdspanne meten. Ik bouw met mijn gelijkekansenbeleid verder op eerdere vaststellingen, zoals opgenomen in de beleidsnota. Sinds 2014 zijn een aantal bijkomende studieresultaten vrijgegeven die mijn initiële beleidskeuzes (grotendeels) bevestigen.

Heel wat beleidsrelevant studiemateriaal werd het voorbije jaar opgeleverd vanuit het Steunpunt Gelijkekansenbeleid. Ik heb de onderzoeksresultaten ingezet ter inspiratie voor de nieuwe initiatieven die verderop in deze beleidsbrief gepresenteerd worden. Eveneens zorg ik er vanuit mijn horizontale opdracht voor dat de opgeleverde rapporten onder de aandacht komen van de relevante functionele beleidsdomeinen. Ook na het stopzetten van het Steunpunt blijf ik via mijn eigen onderzoeksmiddelen inzetten op een gedegen wetenschappelijke onderbouw van het Gelijkekansenbeleid.

GENDER

Ons land scoort internationaal goed op vlak van gendergelijkheid. Als het gaat over de positie van vrouwen zitten we mee in de Europese subtop met Nederland en het Verenigd Koninkrijk (na de toppers uit Scandinavië) ¹ op vlak van werk, inkomen, opleiding, tijdsbesteding. Maar, de sociaaleconomische positie van vrouwen in Vlaanderen is nog steeds sterk gelinkt aan de (stereotiepe) sociale verwachtingen die bestaan over man en vrouw. Evenwichtige participatie is nog steeds een uitdaging.

BEELDVORMING

De beeldvorming met betrekking tot gender verdient speciale aandacht. Stereotypes over 'mannelijkheid' en 'vrouwelijkheid' verhinderen naast gelijke deelname aan het maatschappelijke leven, ook individuele ontplooiing van zowel vrouwen als mannen. Uit het onderzoek 'Genderdiversiteit in de Vlaamse nieuwsmedia. Algemene trends en een case.' van het Instituut voor Mediastudies (KUL) blijkt dat vrouwen in de Vlaamse nieuwsmedia nog steeds ondervertegenwoordigd zijn en eerder stereotiep worden afgebeeld. In de traditionele nieuwsmedia komen ze in verhouding tot mannen met één op vier voor, in de online nieuwssites zakt die verhouding zelfs naar één op vijf². Uit de recente diversiteitsmonitor 2015 van de VRT blijkt eveneens dat vrouwen nog steeds ondervertegenwoordigd zijn op VRT-televisie. Hun vertegenwoordiging op de VRT steeg wel van 33,8% in 2012 naar 38,0% in 2015.

De zichtbaarheid van personen met een handicap op het scherm blijft laag, rond de 1%. De VRT is zich hiervan bewust en blijft zoeken naar mogelijkheden om dit te verbeteren. Onderzoek over beeldvorming en aanwezigheid van mensen met een beperking in de media toont aan dat een meer genuanceerde en minder stereotyperende beeldvorming rond handicap pril is, zowel in de geschreven als de audiovisuele media.³

GEWELD

Een grootschalig onderzoek van FRA, het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, levert ook cijfers over de Belgische situatie⁴. 36% van de Belgische vrouwen (tegenover 33% Europees) is het slachtoffer van lichamelijk en/of seksueel geweld. 24% van de Belgische vrouwen (tegenover 22% Europees) is het slachtoffer van lichamelijk en/of seksueel geweld binnen een relatie. 60% zegt het slachtoffer geweest te zijn van seksuele intimidatie sinds de leeftijd van 15 jaar (tegenover 55% Europees).

¹ European Institute for Gender Equality, 2013

² 'Genderdiversiteit in de Vlaamse nieuwsmedia. Algemene trends en een case.', Vandenberghe H., d'Haenens L., Van Gorp B, Instituut voor Mediastudies KUL, september 2014

³ 'Inclusie en Participatie van personen met een beperking in Vlaanderen; De representatie van mensen met een beperking in de Vlaamse media 2012-2016', Tina Goethals, Steunpunt Gelijkekansenbeleid, 2016

⁴ 'Violence against women: an EU-wide survey. Main results.', FRA European Union Agency for Fundamental Rights, 2014

Het onderzoek uit 2010 naar ervaringen van vrouwen en mannen met psychologisch, fysiek en seksueel geweld van het IGVM geeft aan dat zowel mannen als vrouwen het vaakst worden geconfronteerd met verbaal geweld (beledigingen, kritiek, kleinering om daden en woorden). Mannen zijn hier vaker dan vrouwen slachtoffer: 39,2% van de vrouwen en 43,7% van de mannen. De prevalentie voor wat betreft het opgesloten worden of aan de deur gezet worden (5,9%) en voor gedwongen/ongewenste seksuele aanrakingen of betrekkingen (5,6%) ligt hoger bij vrouwen (+18j). Seksueel geweld treft bij uitstek vrouwen. Mannen zijn beduidend vaker slachtoffer van fysiek geweld, als de levenssfeer in het algemeen wordt beschouwd. Van 40,4% van de ergste feiten die door mannen werden geïdentificeerd waren de daders onbekenden (tegenover 13,3% bij de vrouwen). Van 30,8% van de ergste feiten die door vrouwen werden geïdentificeerd, was de dader de partner (tegenover 5,7% bij de mannen).

DE LOOPBAANKLOOF EN DE COMBINATIE ARBEID-ZORG

Op onze arbeidsmarkt is nog steeds sprake van een loopbaankloof⁵, zowel met verticale als horizontale segregatie. Met verticale segregatie geven we aan dat vrouwen nog steeds ondervertegenwoordigd zijn in de hogere echelons van bedrijven en organisaties. In 2010 maakten vrouwen 46% van de werkenden uit terwijl slechts 33% van de beleidsvoerende en hogere functies worden uitgevoerd door vrouwen⁶. Horizontale segregatie toont dat vrouwen in andere sectoren werken dan mannen. Zeer mannelijke sectoren zijn bouwnijverheid, industrie en 'vervoer en opslag' waar minder dan een kwart vrouwen werken. Meer vrouwelijke sectoren zijn de 'menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening' en onderwijs. Eén oorzaak daarvan is de keuze in studierichting die leidt tot andere sectoren. Het STEM-actieplan⁷ van de Vlaamse Regering probeert hier een stimulerende rol in te spelen.

Volgens het meest recente loonkloofrapport van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (hierna: IGVM) uit 2015, bedroeg de loonkloof in 2010 op basis van de bruto jaarlonen en uurlonen respectievelijk 22% en 9%. Studiekeuzes, sectoren en het soort jobs spelen zeker een rol. Daarnaast hebben vrouwen vaak een ander soort loopbanen dan mannen, met veel meer deeltijds werk (42,6% van de vrouwen in het Vlaams Gewest werken deeltijds tegenover 8,1% van de mannen), tijdskrediet, loopbaanonderbreking of thematische verlopen. Maar een eenduidige oorzaak is er niet.

De loopbaankansen en sociaal-economische positie van vrouwen worden vaak negatief beïnvloed door de maatschappelijke verwachting dat vrouwen diverse zorgtaken opnemen.

BESLUITVORMING

In politiek en bedrijfsleven zit vrouwelijke deelname de laatste jaren in stijgende lijn. Gelijke deelname van mannen en vrouwen aan alle domeinen van het maatschappelijke leven is er evenwel niet.

De Vlaamse Regering telde na de verkiezingen in 2014 44% vrouwelijke regeringsleden. Het Vlaams Parlement telt 43% vrouwen. Op lokaal niveau zijn de cijfers minder, zeker wat uitvoerende functies betreft. Na de lokale verkiezingen van 2012 werden 36% vrouwelijke gemeenteraadsleden aangeduid, 32% vrouwelijke schepenen en slechts 13% vrouwelijke burgemeesters.

Het IGVM maakte begin 2016 een eerste balans op van de toepassing van de wet van 28 juli 2011 over de aanwezigheid van vrouwen in de bestuursraden van beursgenoteerde ondernemingen, economische overheidsbedrijven en de Nationale Loterij. Dit onderzoek toont aan dat het percentage vrouwen in de bestuursraden van de onderzochte bedrijven op 6 jaar verdubbeld is: van 8,2% in 2008 naar 12,7% in 2012 en naar 16,6% in 2014. In 2014 haalde 21% van de onderzochte bedrijven het derde vrouwen zoals voorzien door de wet. 30 op een totaal van 119 bedrijven hadden nog geen enkele vrouwelijke bestuurder en 32 bedrijven één⁸.

Hoe bedrijven omgaan met deze nieuwe situatie, welk discours er bestaat over (het gebrek aan) genderdiversiteit in raden van bestuur en wat de opvattingen zijn over de quotawetgeving, zijn enkele vragen die aan bod kwamen in het onderzoek van het SGKB getiteld 'Opening the black box'. Het debat

⁵ 'De genderloopbaankloof', Luc Sels, Gelijke Kansen in Vlaanderen, 2012

⁶ 'Enquête naar de arbeidskrachten', Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (bewerking Steunpunt Gelijkekansenbeleid)

⁷ www.stemopschool.be/stem-actieplan

⁸ 'De eerste balans van de wet van 28 juli 2011 over genderquota in raden van bestuur', IGVM, 2016

pro en contra quota blijkt zeer levendig bij de bevroegde bestuursleden. De in dit debat gehanteerde argumenten leggen een benoemingsparadox bloot. Enerzijds wordt steeds de nadruk gelegd op het belang van competenties in benoemingsprocessen voor bestuursraadleden. Tegelijkertijd blijken de benoemingspraktijken te steunen op sociale netwerken van vertrouwelingen die historisch overwegend uit mannen bestaan. Van een mogelijk conflict tussen competenties en lidmaatschap in bestaande netwerken als selectiecriteria blijken de bestuursraadleden uit het onderzoek zich vaak niet bewust. Unaniem erkenden de bevroegden de cruciale rol van de overheid in het faciliteren van gelijke kansen voor vrouwen en mannen in het participeren in de arbeidsmarkt en het economisch leven.

LGBT

Onderzoek⁹ schat dat tussen drie en acht procent van de Vlaamse bevolking holebi is. Voor transgenders is het moeilijker daar een cijfer op te kleven¹⁰. Het rijksregister toont aan dat in de periode 1993 tot 2015 in ons land 794 personen van geslacht zijn veranderd. 67% van man naar vrouw, 33% van vrouw naar man. Uit een recent representatief bevolkingsonderzoek¹¹ leidde de Universiteit Gent af dat het aantal Vlamingen dat zich eerder tot het andere geslacht voelt te behoren op 0,6% voor vrouwen en 1,3% voor mannen ligt. Een groep van ongeveer 30.000 volwassenen.

België en Vlaanderen bekleedde in 2016 de tweede plaats op de ILGA (International lesbian, gay, bisexual, trans and intersex association) Europe Rainbow Map. Dit jaarlijks rapport polst naar het LGBTI¹²-beleid en de LGBTI-wetgeving in 49 Europese landen. Onze tweede plaats werd bestendigd door – onder andere – de nieuwe meemoederwetgeving, de uitbreiding naar m/v/x bij vacatures, en de aandacht voor interseksualiteit als nieuwe beleidsthema. Enkel Malta gaat ons voor, omwille van hun nieuwe en progressieve transgenderwetgeving. Die gaat uit van de zelfbeschikking van transgender personen. De federale regering werkt momenteel een nieuwe wet op transseksualiteit uit.

Het 'algemeen welzijn' van de doelgroep blijft een belangrijke beleidskwestie. Het welbevinden van jonge holebi's ligt lager dan dat van heteroseksuele leeftijdsgenoten. Europees onderzoek¹³ toont dat 69% van de jongeren niet openlijk op school (kunnen) praten over (hun) holebi-zijn. Tot 62% houdt dit expliciet verborgen. Onderwijs heeft een cruciale rol in het bespreekbaar maken van, en de juiste informatie verspreiden over holebiseksualiteit. Holebi-jongeren signaleren dubbel zoveel pestgedrag dan hun leeftijdsgenoten, 11 versus 5 procent. 8 op 10 jongeren waren tijdens hun schooltijd getuigen van negatieve opmerkingen of gedrag ten aanzien van klasgenoten waarvan verondersteld werd dat ze holebi zijn. De Belgische cijfers in dit onderzoek geven aan dat 51% van de respondenten regelmatig wordt geconfronteerd met opmerkingen of grapjes over holebi's en transgender personen.

Oudere holebi's zijn vaak onzichtbaar in onze maatschappij. Ze groeiden op in een tijd waar (homo)seksualiteit nauwelijks bespreekbaar was. Daardoor is er heel wat onwetendheid en intolerantie bij hun leeftijds- of generatiegenoten. Bovendien blijken zorginstellingen waarin oudere holebi's terechtkomen vaak erg heteronormatief.

Wie sterk religieus is, heeft meer moeite met holebiseksualiteit. Verschillende onderzoeken¹⁴ linken de mate van religiositeit met de attitude ten aanzien van holebiseksualiteit. Hier liggen belangrijke beleidsuitdagingen, enerzijds vanuit empowerment van holebi's met een buitenlandse herkomst binnen de eigen gemeenschap, anderzijds in het licht van de huidige migratie-thematiek.

⁹ 'Een beleidsgerichte algemene survey van Vlaamse homoseksuele mannen en vrouwen. Basisrapport', J. Vincke en P. Stevens, UGent, 1999

¹⁰ 'Transgender personen in België (2015). Gegevens uit het Rijksregister' (1 januari 1993 t.e.m. 30 juni 2015). Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, 2015

¹¹ 'Sexpert, seksuele gezondheid in Vlaanderen', A. Buysse, M. Caen, A. Dewaele, P. Enzlin, J. Lievens, G. T'Sjoen, M. Van Houtte en H. Vermeersch (red.), Academia Press, 2013

¹² Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Intersex

¹³ 'EU LGBT survey - European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey - Results at a glance', Fundamental Rights Agency, 2013

¹⁴ 'Zzip2, Onderzoek naar de levenskwaliteit van Vlaamse holebi's', D. Versmissen, Steunpunt Gelijkekansenbeleid, 2011; 'Religion Youth and Sexuality. Selected Key Findings from a Multi-faith Exploration', YIP, A.K.T. Keenan, M. en Page, S, University of Nottingham, 2011; 'Living conditions of ethnic minority LGBT people in Denmark', Als Research, 2015

De cijfers van het Transgender Infopunt (TIP) stijgen. Het gemiddeld aantal oproepen per maand steeg van 24 in 2013-14, naar 33 in 2014-15, en naar 70 in de eerste jaarhelft van 2015-16. Eenzelfde stijging is merkbaar in de contacten per mail. De helft van de hulpvragen zijn afkomstig van transgender personen zelf, de andere helft van de omgeving (partner, werkgever, leerkracht, zorgverlener,...).

In 2015 polste de Studiedienst van de Vlaamse Regering voor het eerst in het kader van de Vlaamse SCV-survey (Sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen) naar de houding van de Vlaming tegenover transgender personen¹⁵. Uit de resultaten blijkt dat de Vlaming enerzijds weerstand vertoont rond genderambivalentie (60% vindt het bijvoorbeeld belangrijk om bij een ontmoeting te weten of iemand een man of vrouw is), maar anderzijds is er een relatief positieve houding wat betreft medische transitities (1 op de 10 zou een vriendschap verbreken naar aanleiding van een geslachtsoperatie).

Uit het onderzoek 'Leven als transgender in België'¹⁶ blijkt dat transgenders moeilijker toegang krijgen tot de trans-specifieke medische zorg die ze nodig hebben. Dezelfde studie toont aan dat er een dringende nood is aan informatie over het transgenderthema op maat van bijvoorbeeld huisartsen en eerstelijnszorgvoorzieningen. Respondenten uit het onderzoek (30%) signaleren dat een aanzienlijk aantal huisartsen, psychologen en hulpverleners wel wil helpen, maar niet weet 'hoe'. Een derde van de respondenten zegt van huisarts te zijn veranderd of af te zien van psychosociale hulp na negatieve ervaringen.

Intersekse personen (of personen met DSD - 'Differences of Sex Development') werden in 2015 voor het eerst opgenomen in het gelijkekansenbeleid. Men spreekt over een intersekse/DSD variatie wanneer de seksekaracteristieken verschillen van wat typisch als biologisch mannelijk of vrouwelijk wordt aanzien. Uit de tussentijdse onderzoeksresultaten blijkt dat de prevalentie van intersekse/DSD conditie onduidelijk is. Niet alle vormen zijn (meteen) zichtbaar en er is nog geen algemeen akkoord over een operationele definitie. Volgens de Intersex Society of North America wordt bij 1 op 1500 tot 1 op 2000 geboortes een expert in geslachtsverschillen geconsulteerd omdat de uiterlijke genitalia onduidelijk zijn. Maar er zijn veel meer mensen die geboren worden met subtielere vormen van DSD variaties, waarvan sommigen zelfs niet duidelijk zijn tot veel later in hun leven¹⁷.

HANDICAP

VAN ZORG- NAAR PARTICIPATIEPERSPECTIEF

In 2009 werd het thema 'handicap' vastgelegd als beleidsonderwerp in het gelijkekansenbeleid. Volwaardige deelname aan de samenleving is voor hen niet evident. Ze worden vaak apart, bijzonder en specifiek behandeld. Denk maar aan onderwijs, aparte woonvormen, werkplaatsen, aparte afdelingen van verenigingen of sportclubs. Dit gebeurt met de beste bedoelingen en vanuit de veronderstelling dat zo de beste vorm van ondersteuning of zorg gegeven wordt. Het gevolg kan zijn dat de aansluiting met het 'gewone' leven, het deel uitmaken van alledaagse maatschappelijke activiteiten, onder druk komt te staan.

Van oudsher bestaat de neiging om mensen met een beperking hoofdzakelijk vanuit een medisch en een zorgperspectief te benaderen. Er is nood aan goede zorg en ondersteuning en die wordt ook aangeboden en ontwikkeld. Maar het streefdoel is inclusie: een volwaardige en evenredige participatie van deze groep. Aandacht voor handicap in alle beleidsdomeinen en alle maatregelen van de Vlaamse overheid is nodig. Een mentaliteitswijziging van een zorg- naar een mensenrechtenperspectief dringt zich op.

HET INTERNATIONAAL VERDRAG INZAKE DE RECHTEN VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP ALS KADER

Mensen met een beperking vragen om zo maximaal en inclusief mogelijk deel te nemen aan de samenleving. Ook internationaal wordt dit erkend. De ratificatie door België in 2009 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (IVRPH) is een mijlpaal in het anders denken en handelen ten aanzien van personen met een handicap. Het IVRPH verwacht van

¹⁵ 'SVR-st@ts 2016/7' (D/2016/3241/120), 2016

¹⁶ 'Leven als transgender in België. De sociale en juridische situatie van transgender personen in kaart gebracht.', Motmans, J., Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen, 2009

¹⁷ Intersex Society of North America, www.isna.org

betrokken staten inspanningen tot het volwaardig laten deelnemen (wonen, werken, leren, mobiliteit etc.) van personen met een handicap aan de samenleving. Barrières in de reguliere systemen moeten worden weggewerkt.

Vlaanderen trekt sinds 2009 resoluut de kaart van het IVRPH en streeft naar naleving van de principes van het verdrag door ze te implementeren in de Vlaamse rechtsorde, door de uitbreiding van het functionele en transversale gelijkekansenbeleid en door de vernieuwing in het zorg- en ondersteuningsbeleid ten aanzien van personen met een handicap. Vlaanderen liet recent het Steunpunt Gelijkekansenbeleid een studie uitvoeren over het inclusieve gehalte van het Vlaamse beleid. Er liggen nog uitdagingen om de uitvoering van dit verdrag te realiseren.¹⁸

DE MAATSCHAPPELIJKE POSITIE VAN PERSONEN MET EEN HANDICAP

Het is moeilijk om een goed beeld te krijgen van de maatschappelijke positie van mensen met een beperking in Vlaanderen en België. Het is vaak gefragmenteerd, want in statistieken en studies kan de afbakening van deze groep sterk verschillen. Onderzoekers baseren zich op algemene enquêtes waar naar handicap gepeild wordt. De Europese Commissie gaat voor haar strategie 2010-2020 rond handicap uit van de gegevens van een speciale module binnen de Enquête Arbeidskrachten (EAK) en komt uit op ongeveer 1 op 6 inwoners met een lichte of ernstige beperking, wat neerkomt op ongeveer 17% van de bevolking¹⁹. De EAK omvat enkel personen op beroeps-actieve leeftijd, dus met uitbreiding van de jeugd en oudere bevolkingsgroepen is dat aandeel in realiteit nog hoger. De SILC-survey (Statistics on Income and Living Conditions) van 2007 geeft aan dat 20% van de bevolking ouder dan 75 beperkingen heeft die hen aanzienlijk belemmeren. Uit diverse enquêtes en studies blijkt dat 10 tot 15 procent van de bevolking op dagelijkse basis belemmeringen (in beperkte of ernstiger mate) ervaart²⁰.

Er is weinig onderzoek naar de feitelijke participatie van mensen met een handicap aan het maatschappelijke leven. Het beperkt beschikbare onderzoek brengt doorgaans opvallende achterstellingen en afhankelijkheidsposities aan het licht. Zo zijn mensen met een beperking opvallend ondervertegenwoordigd op de arbeidsmarkt. In 2015 was 43,1% van de Vlaamse bevolking met een arbeidshandicap aan het werk ten opzichte van een algemene werkzaamheidsgraad van ongeveer 72% in Vlaanderen²¹.

In onderwijs is er vooral sprake van segregatie waarbij de grote meerderheid van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het buitengewoon onderwijs school loopt. Ongeveer 85% van alle kinderen met speciale onderwijsbehoeften - ook van fysieke of sensorische aard - lopen in Vlaanderen school in het buitengewoon circuit²². De uitvoering van het M-decreet brengt hier de komende jaren verandering in. Mensen met een handicap hebben gemiddeld een lager opleidingsniveau. Slechts 9,3% beschikt over een diploma hoger onderwijs tegenover 18,4% bij mensen zonder handicap. Voor het universitair onderwijs ligt die verhouding nog scherper: 1,6% versus 6,6%.

Het beleidsdomein Welzijn maakt – onder andere met het decreet persoonsgebonden financiering - de omslag van een voornamelijk aanbodgestuurd beleid naar vraaggestuurde ondersteuning en zorg. Ongeveer 94% van de 48.116 mensen met een handicap maken gebruik van het aanbod zorg in natura. Ongeveer 6% koopt zijn of haar ondersteuning zelf in via een persoonlijk-assistentiebudget²³. De verandering wordt de komende jaren verder ingezet.

Wat sociale en culturele participatie betreft, weten we dat het sociale netwerk van mensen met een handicap vaak kleiner is. Gecombineerde gegevens van de SCV-survey (2012-2013-2014)²⁴ tonen aan

¹⁸ 'In welke mate bevordert het Vlaamse beleid de inclusie van personen met een handicap', Keunen, S. van Damme, S. Cuypers, D., Steunpunt Gelijkekansenbeleid, 2015

¹⁹ Zie de Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, Europese strategie inzake handicaps 2010-2020: Een hernieuwd engagement voor een onbelemmerd Europa, COM, 2010

²⁰ Handicap en Arbeid, deel 1, Departement WSE, Erik Samoy, update maart 2015

²¹ Gegevens FOD Economie-ADSEI EAK 20-64, 2015

²² 'EC-NESSE report Education and Disability / Special Needs - policies and practices in education, training and employment for students with disabilities and special educational needs in the EU', EU, 2012

²³ Zorgregierapport, VAPH, 2015

²⁴ VRIND 2015, Studiedienst van de Vlaamse Regering (hoofdstuk Gelijke Kansen, p. 250)

dat mensen met een functiebeperking op heel wat domeinen minder participeren dan mensen zonder beperking. Uiteraard is dit ook afhankelijk van de mate waarin er hinder is door de beperking²⁵.

TOEGANKELIJKHEID

Een toegankelijke leefomgeving is essentieel voor een samenleving die gelijke kansen nastreeft. Integrale toegankelijkheid stelt mensen in staat actief en autonoom deel te nemen aan het maatschappelijke leven. Omgevingsfactoren spelen vaak een belangrijke rol in het creëren van handicaps. Er zijn nog heel wat uitdagingen in Vlaanderen richting een integraal toegankelijke samenleving.

De vergrijzende demografische context creëert specifieke uitdagingen aan onze leefomgeving. Tegen 2050 telt België twee miljoen zestigplussers méér dan in 2010. Het aantal tachtigplussers zal verdrievoudigd zijn. Een toegankelijke leefomgeving laat ouderen toe om zo lang en kwalitatief mogelijk gebruik te maken van de publieke omgeving. Ouderen zijn vaker sterker aangewezen op voorzieningen in hun buurt. Integrale toegankelijkheid van de onmiddellijke leefomgeving bevordert inclusie en vermijdt een individuele residentiële zorgvraag in vele gevallen of stelt deze minstens uit.

DISCRIMINATIE

Discriminatie is een realiteit. Ons proactief gelijkheidsbeleid heeft tot doel achterstellingsmechanismen weg te werken en discriminatie te voorkomen. Cijfers tonen aan dat een aanvullend antidiscriminatiebeleid, dat reactief optreedt tegen feitelijke discriminaties, absoluut noodzakelijk blijft.

In 2015 ontving Unia 4.554 meldingen over vermoedelijke discriminatie. Dit leidde tot 1748 dossiers. 49% van de dossiers had betrekking op feiten die in Vlaanderen plaatsvonden²⁶. Dossiers rond discriminatie op grond van raciale criteria (44%) kwam het meeste voor, gevolgd door handicap en gezondheidstoestand (33%), geloof of levensbeschouwing (10%) en leeftijd en seksuele geaardheid (beiden 6%). 35% van de dossiers had betrekking op het maatschappelijk domein 'goederen en diensten' (waaronder huisvesting), 11% had betrekking op het domein onderwijs. In 44% van de Vlaamse onderwijsdossiers ging het over discriminatie op grond van handicap, in 33% op grond van de raciale criteria. Tenslotte behandelde Unia 18 dossiers over De Lijn. 12 hiervan gingen over discriminatie op grond van handicap.²⁷

De Genderkamer van de Vlaamse Ombudsman ontvangt meldingen rond genderdiscriminatie met betrekking tot de Vlaamse bevoegdheden. In de vier maanden dat de Genderkamer in 2015 actief was, hebben 20 burgers een genderkwestie aan de Vlaamse ombudsdienst voorgelegd.

Uit de Eurobarometer over discriminatie in de Europese Unie van 2015 blijkt dat ongeveer 1 op 5 (21%) van de respondenten persoonlijk geconfronteerd werd met discriminatie of intimidatie in het laatste jaar. Dit is een stijging ten aanzien van de vorige Europabarometer uit 2012, waarin 16% van de respondenten aangaven gediscrimineerd te zijn. De meeste personen geven aan gediscrimineerd te zijn omdat ze ouder zijn dan 55 jaar (leeftijd, 5%), op grond van gender (4%), etnische origine (3%), religie of levensbeschouwing (3%), handicap (3%), omdat ze jonger zijn dan 30 jaar (leeftijd, 2%), en op grond van seksuele geaardheid (2%), genderidentiteit (1%), of een andere grond (6%). 5% van de respondenten gaven aan gediscrimineerd te zijn op verschillende gronden (meervoudige discriminatie).²⁸

²⁵ 'Wie participeert niet? Deelname van personen met een functiebeperking aan verschillende domeinen van het maatschappelijk leven', SVR-Webartikel 2014/1

²⁶ Dit wil niet zeggen dat het hier altijd over discriminatie met betrekking tot de Vlaamse bevoegdheden gaat.

²⁷ Unia, 'Cijferslag 2015', juni 2015

²⁸ Special Eurobarometer 437, Discrimination in the EU in 2015, Europese Commissie, oktober 2015

II. INLEIDING

“Gelijke Kansen garanderen en discriminatie bestrijden zijn een opdracht van elke dag en voor iedereen. De Vlaamse Regering maakt werk van een sterk, gecoördineerd en gedifferentieerd gelijkekansenbeleid.”

Zo stond het bij het begin van de legislatuur in het Vlaamse Regeerakkoord, en nog steeds is dit mijn uitgangspunt bij het voeren van een Vlaams gelijkekansenbeleid.

Zoals bepaald in Art. 6§2 1° t.e.m. 5° van het Gelijkekansendecreet wordt onder de noemer van het Gelijkekansenbeleid gewerkt rond de thema's gender (inclusief geslacht, genderidentiteit en genderexpressie), seksuele geaardheid, handicap en toegankelijkheid.

Inspanningen zijn nodig om ervoor te zorgen dat iedereen op zijn of haar manier kan participeren aan alle dimensies van het maatschappelijk leven. Dagelijks wordt tegengas gegeven aan discriminatie en stereotypering; achterstellingsmechanismen worden blootgelegd en aangepakt.

Ook in 2017 ga ik de uitdaging aan.

Andere thema's waarop de kansenproblematiek speelt, komen expliciet aan bod binnen andere beleidsvelden. Zo werken mijn collega's bevoegd voor Jeugd en Welzijn rond het thema leeftijd (jongeren en ouderen). Zelf zet ik vanuit mijn bevoegdheid 'Integratie en Inburgering' in op het thema 'etniciteit'.

Ik heb uiteraard oog voor het feit dat deze thema's op elkaar kunnen ingrijpen en achterstellingen elkaar kunnen versterken. Vanuit Gelijke Kansen zet ik daarom expliciet in op kruispunten zoals 'handicap & gender' en 'etniciteit & seksuele diversiteit'.

III. STRATEGISCHE EN OPERATIONELE DOELSTELLINGEN

1. Strategische doelstelling: Een samenleving waar gelijkwaardigheid, gelijke kansen en respect centraal staan

Als minister van Gelijke Kansen streef ik naar een beleid dat inzet op evenredige participatie en gelijke kansen voor iedereen. Er zijn nog tal van mechanismen die gelijke kansen verhinderen. Dergelijke mechanismen doen zich voor op alle terreinen van het maatschappelijke leven. Iedere domein waarvoor Vlaanderen bevoegd is bevat sleutels om de maatschappelijke positie van diverse kansengroepen te verbeteren. Slagkrachtig werken aan gelijke kansen vraagt een organisatiebrede en beleidsdomeinoverschrijdende aanpak.

1.1 OD Een gelijkekansenperspectief in alle Vlaamse beleidsdomeinen

Realisaties

Open Coördinatie Methode

De Vlaamse Regering keurde het **Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan** goed op 15 juli 2016. Bij de ontwerp teksten werd advies gevraagd aan de Sociaal-Economische Raad Vlaanderen (SERV), de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), Unia en de Strategische Adviesraad Welzijn, Gezondheid en Gezin (SAR WGG). De eerste drie organisaties bezorgden een advies. Voor de SAR WGG was de vooropgestelde timing niet haalbaar. Zij bezorgen in de tweede helft van 2017 een advies ter voorbereiding van de actualisering van het Gelijkekansenbeleidsplan. Het gelijkekansenmiddenveld werd bevraagd tijdens twee consultatiesessies: één met een focus op handicap en toegankelijkheid, één met een focus op gender en seksuele diversiteit. Dit leidde tot twee rapporten.

Monitoring

In 2016 werd de **gendermonitor** in samenwerking met de Studiedienst grondig geëvalueerd en bijgestuurd. Voor deze oefening werd inspiratie gezocht in de kernindicatoren van de bestaande gendermonitor, én werd afstemming gezocht met de Gender Equality Index 2015 van EIGE (Europees Instituut voor Gendergelijkheid). Ik wil ervoor zorgen dat Europese vergelijking tot op zekere hoogte mogelijk wordt en dat de monitor aan beleidsrelevantie wint. Deze oefening wordt begeleid vanuit een expertenwerkgroep, waarin zowel externe deskundigen als vertegenwoordigers van andere beleidsdomeinen betrokken zijn.

Het Steunpunt Gelijkekansenbeleid en UGent ontwikkelden, als eerste aanzet, een **indicatorenset handicap** die zicht wil krijgen op de maatschappelijke positie van mensen met een handicap in Vlaanderen. Die wordt eind 2016 opgeleverd. De indicatorenset is mede een opvolgingsinstrumenten voor de uitvoering van het IVRPH. De basisset is een vertrekpunt en vraagt in de toekomst verdere aanvulling en opvolging door de Studiedienst van de Vlaamse Overheid.

Beleidsopties

OCM

In het najaar van 2016 en in 2017 wordt het Vlaams Horizontaal Gelijkekansenbeleidsplan overheidsbreed uitgevoerd. Begin 2018 volgt een tussentijdse evaluatie en actualisering. Met het oog op die actualisering ga ik in het najaar van 2016 in **dialoog met mijn collega-ministers**. Ik baseer me op de verschillende adviezen en de output van de consultatierondes. Begin 2017 volgt dan een **terugkoppeling** naar de eerder **geconsulteerde (middenveld)organisaties**.

Monitoring

De lancering en verspreiding van de **gendermonitor** staat gepland begin 2017. Ik zorg voor een heldere publicatie die ruim verspreid wordt.

De **indicatorenset handicap** die wordt opgeleverd is een goed vertrekpunt voor de Studiedienst van de Vlaamse Regering, die vanaf 2017 de monitoring overneemt.

1.2 OD Ingaan tegen stereotyperende beeldvorming

Realisaties

De **expertendatabank** stimuleert journalisten om mensen uit bepaalde kansengroepen vanuit hun deskundigheid en niet in een stereotyperende context in de media aan bod te laten komen. Denk maar aan vrouwelijke milieutechnologen of sportdeskundigen. De gegevens van de experten uit de databank werden dit jaar geactualiseerd: fiches van experten die niet meer bereikbaar bleken, werden verwijderd en nieuwe experten schreven zich in. Op 31 juli 2016 bevatte de expertendatabank de expertise- en contactgegevens van 1097 experten en van 204 organisaties. 42 nieuwe experten schreven zich dit jaar in. De banner en advertentie ter promotie van expertendatabank werden eind 2015 vernieuwd.

Tijdens het academiejaar 2016-2017 organiseer ik voor studenten van de bacheloropleidingen journalistiek een **wedstrijd genuanceerde beeldvorming**: hoe kan je een publiek goed informeren zonder (al dan niet bewust) in stereotypen te vervallen. Het voorbije jaar werd hiertoe het nodige voorbereidende overleg gepleegd met de verantwoordelijken voor de opleidingen journalistiek.

Gender

De NVR reikte begin dit jaar de Marie Popelin-prijs uit. Een prijs die vijfjaarlijks wordt toegekend aan iemand die in en vanuit Vlaanderen uitzonderlijk werk heeft geleverd aan de verbetering van de situatie van vrouwen en aan de gelijkheid van kansen. Marleen Temmerman mocht de prijs in ontvangst nemen.

In mei 2016 werd de blog 'Beslist feminist' (<http://www.beslistfeminist.be/>) gelanceerd, met columns door bekende en minder bekende auteurs die inspelen op de actualiteit over gelijke kansen, feminisme en gender. Naast onder andere Kristien Hemmerechts en Bart Eeckhout leverde ik ook zelf een bijdrage onder de titel 'Bij de les blijven'.

Het platform 'Vrij spel' (met onder meer VOK, NVR, RoSa, ella, çavaria), gaat in tegen de doorgedreven stereotypering in de speelgoedsector. Ze gingen in gesprek met de Speelgoedfederatie. Dat leidde ertoe dat de wedstrijd 'Speelgoed van het jaar' in de volgende editie geen stereotiepe wedstrijdcategory's meer zal gebruiken.

Handicap

Een onderzoek van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid handelt over de beeldvorming ten aanzien van mensen met een beperking in de Vlaamse geschreven media.²⁹ Uit het onderzoek, een eerste grootschalige analyse op basis van 14.000 geschreven mediabronnen (7 dagbladen en 16 magazines) over de periode 2003-2012, blijkt dat mensen met een beperking sterk ondervertegenwoordigd zijn in de media en dat de beeldvorming nog sterk door stereotypen bepaald wordt. Media moet anders en wezenlijk meer investeren in genuanceerde en positieve beeldvorming van mensen met een beperking.

²⁹ 'Inclusie en Participatie van personen met een beperking in Vlaanderen; De representatie van mensen met een beperking in de Vlaamse media 2012-2016', Tina Goethals, Steunpunt Gelijkekansenbeleid, 2016

De stem van personen met een beperking weegt ook nog te weinig door in het maatschappelijke debat en in wetenschappelijk onderzoek. Niet alleen is ervaringsdeskundigheid van grote waarde voor onderzoek en beleidsondersteuning, het feit dat de deskundigheid van mensen met een beperking ingezet wordt, zal op termijn ook de beeldvorming rond handicap positief beïnvloeden. De Universiteit Gent ontwikkelde (via het SGKB) met de website sgkb.zondergrenzen.be een belangrijk kanaal voor de eigen ervaringen en inzichten van mensen, aangevuld met onderzoek over het perspectief van eigen verhalen, beeldvorming en politieke participatie.

Ook het thema beeldvorming krijg extra aandacht in het middenveld van Gelijke Kansen. Zo biedt GRIP met de website www.handiwatch.be een interactief forum aan voor media-analyse en beeldvorming rond handicap. Handiwatch is het enige instrument in Vlaanderen dat inzet op een meer correcte beeldvorming van personen met een handicap door mediaberichten op te sporen, te analyseren en erop te reageren. Om de mentaliteitswijziging richting inclusie en mensenrechten voor personen met een handicap te ondersteunen, blijft GRIP inzetten op getuigenissen, de cartoontentoonstelling en het eerder vermelde handiwatch. Zo kwamen in 2016 ongeveer 50 personen met een handicap getuigen in scholen.

Beleidsopties

Nog dit jaar voer ik een kwalitatief onderzoek naar de expertendatabank. Zowel journalisten als experts uit de databank worden betrokken. Het onderzoek moet het bestaande aanbod en gebruik van de expertendatabank evalueren en een eventuele aanpassing van het aanbod verkennen. Op die manier wil ik de databank zo maximaal mogelijk kunnen inzetten.

Toekomstige journalisten en mediamakers zijn een belangrijke hefboom in de strijd tegen stereotiepe beeldvorming. Daarom lanceer ik met de start van het nieuwe academiejaar een wedstrijd die toekomstige journalisten en mediamakers uitdaagt: hoe kan je een publiek goed informeren zonder (al dan niet bewust) in stereotypen te vervallen. De organisatie gebeurt in samenspraak/samenwerking met de verschillende bacheloropleidingen journalistiek, ervaren journalisten en vertegenwoordigers van het middenveld.

Handicap

GRIP is een belangrijke partner op vlak van beeldvorming en sensibilisering. We werken o.a. rond de veranderde benadering van het begrip handicap – van een medische- naar een maatschappelijke kijk – zoals vervat in het IVRPH. Er komt een film met getuigenissen van leerlingen in het inclusief onderwijs en in 2017 stapt GRIP naar de commerciële zenders om beeldvorming over personen met een handicap aan te kaarten.

In 2017 wordt de reeks 'Tytgat Chocolat' uitgezonden door de VRT. Tytgat Chocolat is een roadmovie en love story over een groep inpakkers bij chocoladebedrijf Tytgat Chocolat. Personage Jasper wordt verliefd op een van zijn collega's: Tina, een meisje van Kosovaarse afkomst. Ze wordt uitgewezen, en haar vrienden reizen haar achterna. De cast bestaat voor een goed deel uit acteurs met een verstandelijke beperking die volwaardig bijdragen aan de productie. Met de steun van Gelijke Kansen ontwikkelde het productiehuis De Mensen een 'making of' van de reeks die het roldoorbrekend karakter ervan in beeld brengt. Deze wordt eveneens in 2017 uitgezonden.

In samenwerking met theatergezelschap van AtotZ wordt gewerkt aan een nieuwe productie: 'Tiresias'. Tiresias was een Griekse waarzegger uit Thebe. Hij werd door de godin Athena met blindheid gestraft omdat hij haar naakt had zien baden. Als compensatie voor zijn blindheid kreeg hij wel de ziensgave. Voor hij blind werd, was Tiresias ook al even vrouw, als straf van de godin Hera, omdat hij een parende slang had gedood. Jongeren van het secundair onderwijs krijgen een hedendaagse versie van dit verhaal voorgeschoteld. Ze worden ondergedompeld in een bad van genuanceerde beeldvorming over handicap, armoede en gender. Mensen met een handicap en mensen in armoede worden actief betrokken (de hoofdrol wordt vertolkt door een blinde man) en er worden 'gemengde voorstellingen' worden georganiseerd met een deels blind en doof publiek. De voorstelling zal drie jaar lopen en met inbegrip van een educatief pakket aan scholen worden aangeboden.

1.3 OD Wegwerken van bestaande ordeningsmechanismen

Realisaties

Gender

Arbeid-Zorg

Bij vrouwen van buitenlandse herkomst is de arbeidsmarktparticipatie lager dan verwacht en geldt vaak een gegenderde rolverdeling binnenshuis. Met een projectsubsidie van Gelijke Kansen analyseerde Ella vzw bestaande initiatieven gericht op evenredige arbeidsparticipatie. De organisatie bevroeg vrouwen van buitenlandse herkomst over hun arbeidsmarktervaringen en ging in dialoog met werkgevers, VDAB en vakbonden. Op basis van de opgedane expertise uit dit project werkte Ella vzw een vormingsaanbod en coaching uit. In 2016 worden zo twee vormingsdagen voor toeleiders van werk, beleidsmakers, vakbonden en werkgeversorganisaties georganiseerd.

Genderklik

De opdeling man/vrouw is als maatschappelijk ordeningsprincipe diep ingesleten in onze structuren en gebruiken. De website genderklik.be moet een breed publiek inzicht geven in hoe gendermechanismen in de praktijk werken en het concept 'gender' concreet en tastbaar maken. De bestaande website wordt daarom grondig vernieuwd. Niet alleen het informatief materiaal, ook de communicatiestrategie en het beheer wordt herbekeken in functie van een meer actieve en dynamische inzet. Het bestek werd intussen gelanceerd.

Het verhogen van genderbewustzijn of het bewerkstelligen van een genderklik, is noodzakelijkerwijs een zaak van veel, diverse, acties en vele actoren. Het gelijkekansenbeleid werkt hier ook aan via projecten, onderzoek en afspraken met het structureel gesubsidieerde middenveld. Dag na dag werken diverse organisaties aan meer genderbewustzijn.

Onder ander RoSa en çavaria geven vormingen over gender en genderbewustzijn, afgestemd op verschillende doelgroepen. Zo is er "gender in de klas", "gender for dummies", "gender in zorgopleidingen"...

Wel Jong Niet Hetero coördineerde en professionaliseerde vormingen rond gender en seksuele diversiteit voor leerlingen in middelbare scholen. In oktober 2016 wordt de portaalsite schooluitdekast.be gelanceerd, een centraal platform met het volledige vormingsaanbod en alle nuttige informatie voor leerkrachten, vormingsvrijwilligers en jongeren zelf.

Ella vertaalt expertise over het kruispunt gender-etniciteit naar educatief materiaal en bewustmakingsacties die de emancipatie van vrouwen en mannen van buitenlandse herkomst kunnen bevorderen. Een recent voorbeeld is de negendelige webcursus "ga ervoor" waarmee ondernemerschap bij vrouwen van buitenlandse herkomst wordt gestimuleerd.

In samenwerking met Thomas More Mechelen-Antwerpen werd het 'STEAM fablab'-project voorbereid. Daarmee stimuleer ik grotere genderdiversificatie in STEM-richtingen, waarin meisjes traditioneel ondervertegenwoordigd zijn. STEM wordt uitgebreid tot STEAM: Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics, omdat onderzoek uitwijst dat meisjes meer aangetrokken zijn tot STEM-richtingen als er Arts (of andere disciplines, zoals bv design, mode,...) aan wordt toegevoegd. De hogeschool richt daartoe een fablab op, een coöperatieve werkplaats waar gebruik gemaakt wordt van collectieve infrastructuur (bv 3D-printers, lasersnijders, etc). Stereotypen over "mannelijke" en "vrouwelijke" studierichtingen worden aangepakt door gemengde klasgroepen aan een stereotiep "mannelijke" workshop te laten deelnemen. Het project wordt uitgerold in het najaar van 2016, van oktober tot eind december zullen de STEAM fablabs plaatsvinden.

Evenwichtige vertegenwoordiging in de Vlaamse overheid: MEP-rapport

Het MEP-decreet beoogt een meer evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in de Vlaamse advies- en bestuursorganen door maximaal twee derde leden van hetzelfde geslacht toe te

staan. De Vlaamse Regering brengt tweejaarlijks, telkens uiterlijk op 11 november, verslag uit aan het Vlaams Parlement over de uitvoering van dit decreet, het MEP-rapport. In maart 2015 werd het eerste MEP-rapport voorgelegd aan het Vlaams Parlement. De rapportering legde enkele pijnpunten bloot, dus nam ik als coördinerende minister gepaste initiatieven zoals het Voorzitterscollege formeel mandateren (mededeling Vlaamse regering) om toe te zien op een optimale registratie in de VLIOM-databank.

Handicap

Het steunpunt voor Inclusie van de vzw Ouders voor Inclusie stelde met mijn steun een stevig rapport samen over de ervaringen van ouders van kinderen met een beperking bij het zoeken naar mogelijkheden voor inclusie in het onderwijs. Het rapport bevat belangrijke inzichten en aanbevelingen voor het domein Onderwijs die ik bij mijn bevoegde collega zal aankaarten.

Beleidsopties

Gender

Arbeid-Zorg

De genderloopbaankloof is een complex proces. Het gaat over vrouwen én mannen. Mannen en vrouwen die over- of ondervertegenwoordigd zijn in bepaalde studierichtingen en beroepssectoren. Het gaat over vrouwen die ondervertegenwoordigd zijn in managementposities, en mannen die opvallend minder deeltijds werken of gebruik maken van verlofstelsels. Ik breng de genderloopbaankloof – in samenwerking met mijn collega's van werk, onderwijs en welzijn – in kaart en bekijk wel acties op Vlaams niveau mogelijk zijn.

Genderklik

Eind 2017 lanceer ik de vernieuwde 'Genderkliksite'. De website moet op een dynamische manier informatie bundelen en bezorgen aan al wie vragen heeft over gender. Opdat de website genderklik.be ook daadwerkelijk zou kunnen leiden tot een dynamische bijdrage aan het maatschappelijk debat, bevat de opdracht ook een luik over de communicatieve strategie en het inhoudelijk beheer. Het bestek werd dit jaar gelanceerd, zodat de (technische) ontwikkeling van de site en de aanmaak van de content gestart kan worden in 2017.

Feminisering in het onderwijs is een hardnekkige tendens. Het genderonevenwicht stelt zich het scherpst in het kleuter- en lager onderwijs. In het academiejaar 2014-2015 startten 22.634 studenten een professionele bachelor onderwijs, waarvan 6.464 mannen. In de bachelor lager onderwijs startten 1.321 mannen tegenover 6.132 vrouwen, in de richting kleuteronderwijs 173 mannen tegenover 4.989 vrouwen. Een diversificatie van het lerarenkorps kan traditionele rolpatronen en seksespecifieke opleidings- en beroepskeuzes doorbreken en genderstereotypen tegengaan. Mannelijke leraars kunnen als rolmodellen van groot belang zijn voor de volgende generaties. Om na te gaan wat de positie en situatie van mannelijke leerkrachten in het lager onderwijs is, welke professionele identiteit ze aannemen, wat gendergelieerde factoren zijn die hen doen instromen of uitstromen, enzovoort... is er nood aan kwalitatief onderzoek. In overleg met mijn collega-minister van Onderwijs onderzoek ik de mogelijkheid van focusgroepsgesprekken met mannelijke leerkrachten met diverse profielen uit het lager onderwijs, met het oog op het bereiken van een beter genderevenwicht in Vlaamse schoolteams. Eenzelfde fenomeen doet zich voor in de zorgsector. Ook daar bekijk ik, in overleg met mijn collega Welzijn, of gelijkaardige initiatieven nuttig zijn.

Ik ondersteun het project 'Femanisme' van Zij-kant. Femanisme doet enerzijds kwalitatief onderzoek naar wat feminisme voor mannen betekent en welke discriminaties mannen ervaren; en omvat anderzijds een sensibiliserend luik naar aanleiding van Internationale Mannendag in november. Ik wil zo het traditionele genderdiscours opentrekken en aandacht vragen voor de negatieve gevolgen die ook mannen ondervinden van genderstereotypen en vastgeroeste gendermechanismen.

Evenwichtige vertegenwoordiging in de Vlaamse overheid: MEP-rapport

Ik leg uiterlijk op 11 november 2016 het tweede MEP-rapport voor aan het Vlaams Parlement. Daarnaast blijf ik de nieuw samengestelde advies- en bestuursorganen die op de Vlaamse Regering worden geagendeerd, nakijken op hun conformiteit met het MEP-decreet.

1.4 OD Streven naar een geweldloze samenleving**Realisaties****Gender**

Vanuit Gelijke Kansen werk ik mee aan de concretisering van een aantal acties in het Nationaal Actieplan ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld³⁰.

Ik focus in mijn beleid op de kwetsbare doelgroep van vrouwen en meisjes die het risico lopen op of te maken krijgen met genitale verminking. Ik maakte dit jaar projectmiddelen vrij voor GAMS vzw en INTACT vzw om vrouwelijke genitale verminking tegen te gaan.

De NVR maakte in samenwerking met Wij Spreken Voor Onszelf (een organisatie van overlevers van seksueel geweld) een factsheet om 'rapemyths' te ondermijnen, en lanceerde op 6 maart onder #1is1teveel een filmpje over seksueel geweld. Ook de site www.ikzwijgnietmeer.be werd geactualiseerd.

Ella vzw biedt vorming aan over gendergerelateerd en eengerelateerd geweld en stelt een publicatie ter beschikking.

Handicap

In 2016 heb ik een studie besteld naar de omvang en achtergrond van seksueel geweld bij vrouwen en meisjes met een handicap. Een gevoelig en onderbelicht thema. De studie wordt uitgevoerd door de Universiteit Gent en wordt eind 2017 opgeleverd.

Beleidsopties**Gender**

Gendergerelateerd geweld en genderongelijkheid gaan hand in hand. De Wereldgezondheidsorganisatie wijst er op dat het promoten van gendergelijkheid één van de strategieën is om gendergerelateerd geweld aan te pakken³¹. Mijn acties rond de 'genderklik' dragen hier impliciet toe bij. (zie 1.3).

In de loop van 2016 startte het onderzoek naar seksueel geweld bij vrouwen en meisjes met een beperking. Ik wil inzicht krijgen in de omvang en kenmerken van seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes met een beperking in Vlaanderen. Er wordt ook onderzocht wat de bevorderende en belemmerende factoren zijn om seksueel geweld adequaat te signaleren en aan te pakken. Het onderzoeksrapport, dat opgeleverd wordt in 2017, moet inzichten en aanbevelingen bevatten om seksueel geweld bij de doelgroep te bestrijden.

De projecten van respectievelijk INTACT vzw en GAMS vzw om vrouwelijke genitale verminking te bestrijden zijn lopende. Intact vzw maakt werk van juridische preventie en begeleiding van slachtoffers van vrouwelijke genitale verminking (VGV). GAMS vzw zet in de gemeenschappen waarbinnen VGV zich voordoet, co-bemiddelaars in. Co-bemiddelaars zijn rolmodellen in de eigen gemeenschappen die de preventie van VGV versterken en de stigmatisering van slachtoffers van VGV wegwerken.

³⁰ De coördinatie van het Nationaal Actieplan ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld gebeurt door het IGVM, aangestuurd door de federale staatssecretaris met betrokkenheid van de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten. Het Vlaamse luik van het NAP wordt gecoördineerd vanuit Welzijn. Het plan 2015-2019 werd goedgekeurd in 2015.

³¹ Global Status Report on Violence prevention, WHO, 2014

Bij geweld denk je in de eerste plaats aan een vrouw of vrouwen als slachtoffer(s). Maar de slachtoffers van huiselijk en seksueel geweld zijn ook vaak mannen. Op dit onderwerp rust nog een groot taboe, want iedereen denkt dat mannen 'hun mannetje' wel staan. Ik bekijk wat ik vanuit Gelijke Kansen kan ondernemen om dit taboe mee te doorbreken.

2. Strategische doelstelling: Volwaardige maatschappelijke participatie

Mijn doel is een inclusieve samenleving waar iedereen volwaardig aan deelneemt. Barrières/uitsluitingsmechanismen worden daarom opgespoord en weggewerkt.

2.1 OD Inzetten op algemeen welbevinden

Realisaties

Handicap

In 2016 werd heel wat onderzoeks- en studiemateriaal opgeleverd over de participatie en het welbevinden van mensen met een beperking. Dit onderzoek moet de beleidsontwikkeling verder voeden.

Een studie van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid bekijkt de ervaringen van personen met een beperking inzake inclusie en exclusie. Deze studie verzamelde en beluisterde de verhalen van 383 personen met een functiebeperking. De video-opnames bieden rijk geschakeerd beeldmateriaal en fascinerende verhalen die in 2015 deels al werden gelanceerd op de website 'Zonder grenzen'. De studie vormt een belangrijke aanvulling op de kwantitatieve gegevens van de indicatorenset³² (zie OD 1.1).

Ook het onderzoek van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid over de politieke participatie van personen met een verstandelijke beperking, maakt dingen duidelijk over zowel beeldvorming als over de barrières die mensen ervaren in hun streven naar volwaardige participatie. Het blijkt zeer pover gesteld te zijn met de politieke participatie van deze groep, ook al bestaat de wil om betrokken te zijn en te participeren in lokale of regionale adviesraden of in de actieve politiek. Zelfs zij die actief zelf aankloppen bij lokale adviesraden (vaak bijgestaan door een coach), worden regelmatig geweigerd of genegeerd. Bij de organisatie van beleidsparticipatie op Vlaams niveau wil ik alleszins rekening houden met de inzichten van deze studie. Vanuit het "niets over ons, zonder ons"-perspectief van het IVRPH zal ik proberen hard maken dat er ruimte is voor de participatie van deze groep.³³

Het Steunpunt voor Inclusie leverde een rapport³⁴ af over de drempels die ouders ervaren wanneer ze hun kind met een beperking willen inschrijven in het 'reguliere' onderwijs. Het symposium 'Breedbeeld van inclusief onderwijs' werd georganiseerd. De vaststellingen van het Steunpunt sluiten aan bij de ervaringen in de evaluatierapporten over het M-decreet van UNIA en het Kinderrechtencommissariaat.³⁵ Het Steunpunt organiseert ook infomomenten en bood/biedt daarnaast ondersteuningstrajecten voor ouders.

Fevlado rapporteerde over het onderzoeksproject rond innovatieve vormen van bicultureel onderwijs. Om gelijke onderwijskansen aan dove kinderen te geven, volstaat het volgens hen niet om een bestaande onderwijsvorm aan te passen, maar moet er een alternatieve onderwijsvorm worden uitgebouwd op basis van nieuwe concepten. Door verkennend onderzoek, in overleg en in

³² 'Inclusie en participatie van personen met een beperking in Vlaanderen; Persoonlijke narratieven van mensen met een beperking 2012-2016', Tina Goethals, Steunpunt Gelijkekansenbeleid, 2016

³³ 'Inclusie en Participatie van personen met een beperking in Vlaanderen; Een participatief onderzoek naar politieke participatie van mensen met een verstandelijke beperking 2012-2016', Tina Goethals, Steunpunt Gelijkekansenbeleid, 2016

³⁴ 'Drempels en Barrières; Samen met ouders op pad. Ervaringen uit de praktijk in het realiseren van inclusief onderwijs', Ouders voor Inclusie, 2016

³⁵ 'Knelpuntennota M-decreet', Kinderrechtencommissariaat, 31 mei 2016 en 'Tussentijdse analyse inclusief onderwijs-CRPD', UNIA, 2016

samenwerking met verschillende partijen (waaronder ouders, wetenschappers en onderwijs-experten) komen ze tot een innovatief onderwijsconcept voor de Vlaamse praktijk. Het project pleit voor onderwijs in tweetalige klassen (met voertaal Nederlands en VGT) in bestaande of startende scholen binnen het reguliere onderwijscircuit. In 2016 en 2017 wordt bekeken met Onderwijs en Welzijn in hoeverre dit concept implementeerbaar is.

Een gelijkekansenproject van de zelforganisatie Onze Nieuwe Toekomst (hierna: ONT) van mensen met een verstandelijke beperking stimuleert de zelfregie van mensen met een beperking in Vlaanderen. Met het project 'Plan P' organiseerde ONT workshops rond participatie en grip krijgen op het eigen leven. Plan P is een creatief werkpakket voor personen met een verstandelijke beperking en hun netwerk. Het is een stappenplan met creatieve technieken dat kan helpen om iets te veranderen en/of te verbeteren aan hun eigen leefsituatie. Een studiedag op 23 september trok dit breder open naar een publiek van mensen met een verstandelijke beperking en hun netwerken.

Het project 'Handicap en ondernemen' van vzw Hazo leverde beleidsaanbevelingen op voor een laagdrempeliger klimaat voor ondernemers met een handicap, en stimuleerde anderzijds tot het nemen van maatregelen voor een toegankelijke en een meer inclusieve loketwerking voor zelfstandigen bij organisaties als Unizo, NSZ en Voka. Het project gaf aanleiding tot een vervolgproject op federaal niveau dat de hinder en drempels bij het ondernemen met een handicap verder onderzoekt.

Seksuele identiteit

Het onderzoek 'Gezinnen in transitie' van het Steunpunt Gelijkekansenbeleid peilde naar de impact van opgroeien bij een transgender ouder en is het eerste onderzoek ooit dat (minderjarige) kinderen met een transgender ouder zelf bevraagt. Uit de conclusies en aanbevelingen blijkt dat hoewel de transitie van een ouder een ingrijpende gebeurtenis is die vaak zorgt voor onzekerheid, verdriet en conflicten, het welzijn van kinderen hier niet onder hoeft te lijden. Het is wel cruciaal dat tijdens de transitie de relatie tussen ouder en kind en het familiaal leven worden gewaarborgd. Het onderzoek stelt ook duidelijk dat vandaag de professionele transgender zorg in Vlaanderen als kwalitatief wordt ervaren, maar dat die zorg vaak beperkt blijft tot medische zorg. Het psychosociale welzijn van de transgender persoon en zijn of haar familiale en sociale omgeving krijgt veel minder aandacht. Deze aanbevelingen voeden mijn beleidsinitiatieven rond transgenders. Zo heb ik de financiering van het Transgender Infopunt (TIP) – waar transgenders terecht kunnen voor begeleiding bij hun transitie - verdergezet en kon ook de Holebifoon op mijn steun blijven rekenen. Daarnaast werkte ik aan instrument dat een antwoord biedt op de vraag vanuit de brede medische sector naar extra informatie.

In 2016 bracht ik het thema interseksualiteit op de beleidsagenda. Uit internationale rapporten blijkt dat er vandaag zo goed als geen informatie is over de prevalentie van interseksualiteit, de procedure in ziekenhuizen, de leefsituatie van intersekse personen, etc. Daarom liet ik een onderzoek opstarten dat de leefsituatie van intersekse personen in Vlaanderen in kaart brengt. Het Vlaamse onderzoek sluit aan op het onderzoek dat mijn federale collega bevoegd voor Gelijke Kansen laat uitvoeren naar de huidige medische en juridische context en de medische zorganalyse..

De vzw Belgian Pride kreeg financiering om de voorbereidingen van Europride 2020 op te starten. EuroPride is een Europees LGBTQI-evenement, dat afwisselend in een (grote) Europese stad wordt georganiseerd. In de stad waar het evenement plaatsvindt, wordt er meestal aangesloten bij een bestaand Pride-evenement. In 2020 probeert men de organisatie naar België te halen. Zelf nam ik dit jaar mee aan de Baltic Pride in Riga. Een land waar rond holebi- en transgenderrechten nog heel wat uitdagingen liggen. Ik ging er onder meer in overleg met de Letse Ombudsvrouw om er de situatie van lokale holebi's en transgenders te bespreken, en nam er deel aan de optocht. Ik mocht er dat weekend – op de Nederlandse ambassade in Riga – ook een prijs in ontvangst nemen voor onze steun aan de Baltic Pride.

Wel Jong Niet Hetero kreeg de opdracht (projectsubsidie) een uniforme workshop uit te werken rond gender en seksuele identiteit voor leerlingen in het middelbaar onderwijs. Alle informatie werd gebundeld op een website schooluitdekast.be.

Antwerp Pride werd gefinancierd om te werken rond het 'LGBT vluchtelingen'-thema. Ze sloegen de brug naar etnisch-culturele gemeenschappen. Activiteiten waren onder andere een lezing door LGBT-activisten met roots in de Arabische wereld tijdens een multidisciplinaire avond in samenwerking met het Roze Huis Antwerpen, en een debatavond en een ontmoetingsmoment tussen Antwerpse politie en LGBT-vluchtelingen.

Onze bijdrage aan het interfederale actieplan homo- en transfoob geweld is eind vorig jaar opgeleverd. Nog eind dit jaar zou een definitieve tekst, federaal gecoördineerd, ons bezorgd worden. Heel wat van onze acties zijn intussen al - in kader van het Horizontaal Gelijkekansenplan - in uitvoering.

Beleidsopties

Handicap

De dagelijkse ervaringen van mensen met een handicap zijn een belangrijke bron voor beleidsontwikkeling. Deze doelgroep wordt vandaag ad hoc geconsulteerd, maar het ontbreekt Vlaanderen aan een overkoepelende structuur die zorgt voor afstemming en coördinatie om tot gedragen beleidsadviezen en aanbevelingen te komen. In lijn met de principes van het IVRPH werd vorige legislatuur gestart met de voorbereiding van de oprichting van een Vlaamse beleidsparticipatieraad Handicap. Het gebruikersveld voerde een verkennende studie uit en de basisprincipes zijn verankerd in het Gelijkekansendecreet. Op de begroting 2017 heb ik middelen vrijgemaakt waarmee deze structuur kan worden opgericht. Dit gebeurt in zeer nauwe samenwerking met de organisaties van personen met een handicap zelf. Het is mijn ambitie om in 2017 dit nieuwe initiatief officieel te lanceren.

In 2017 wordt de werking van het Steunpunt voor Inclusie, in samenwerking met de minister van Onderwijs, gecontinueerd. Het Steunpunt is een belangrijke partner als laagdrempelig aanspreekpunt met betrekking tot inclusie voor ouders en leerlingen.

Vanuit het gelijkekansenbeleid ben ik betrokken bij de stuurgroep van het INDEED-project, een project voor strategisch basisonderzoek bij het FWO. Onderzoekers van de VUB, UGent en KUL willen een gepast e-inclusiebeleid voor mensen met een verstandelijke beperking en hun zorgnetwerk uitwerken. De digitalisering van de maatschappij gaat steeds sneller en manifesteert zich in alle mogelijke levensdomeinen, inclusief de zorgverlening. Dit vergroot het risico op digitale en sociale uitsluiting op één of meerdere levensdomeinen voor burgers, maar vooral ook voor mensen met een verstandelijke beperking. Het is cruciaal dat de toegankelijkheid van digitale diensten in de zorg en aanverwante domeinen voor dergelijke groepen verzekerd wordt en daar speelt dit onderzoeksproject op in.

Ik bekijk met de Vlaamse Regeringen met de relevante actoren in het veld, de mogelijkheid voor de organisatie van een ronde tafel over de rechten van personen met een handicap en de uitvoering van het IVRPH in Vlaanderen. De realisatie van de rechten die in het verdrag zijn vastgelegd, moet leiden tot volwaardige participatie van mensen met een beperking en tot een meer inclusief Vlaanderen. Bedoeling van deze ronde tafel is een stand van zaken op te maken over de uitvoering van het verdrag en overeenstemming te vinden over de prioriteiten en het te volgen parcours. Dit is bij uitstek een kwestie van beleidsdomeinoverkoepelende aanpak via samenwerking en afstemming. De uitkomsten van de ronde tafel kunnen input leveren voor een te ontwikkelen campagne rond mensenrechten en het IVRPH in 2018.

Ervaringen met het onderzoek rond disability in het Steunpunt Gelijkekansenbeleid tonen aan dat het belangrijk is om bestaande onderzoeksnetwerken en onderzoekers rond disability studies, regelmatig samen te brengen om de stand van het onderzoek te bespreken en om beleidsrelevante onderzoeksinformatie boven tafel te krijgen. Daarom wil ik met betrokken onderzoeksinstellingen bekijken hoe de dynamiek met betrekking tot disability studies in Vlaanderen in stand gehouden en verbeterd kan worden.

Seksuele identiteit

Eens het intersekse-onderzoek afgerond, wordt bekeken welke concrete initiatieven we kunnen ontwikkelen, zij het binnen het functionele of transversale beleid. De finale onderzoeksresultaten worden midden 2017 opgeleverd.

Door middel van een informerend instrument over transgenderzorg zorg ik ervoor dat medische professionelen een minimale kennis en vaardigheden kunnen ontwikkelen zodat ze transgender personen, maar ook hun kinderen en familieleden, gepast kunnen opvangen, informeren en indien nodig doorverwijzen. Ik mik zowel op professionelen werkzaam in niet-transgenderspecifieke zorgverlening (huisdokters, psychosociale medewerkers, ...) als op personen die in een medische omgeving werken zonder daarom zelf zorgverlener te zijn. De opdracht wordt nog dit jaar gegund.

Ook waar de LGBT-thematiek samenkomt met onze multiculturele samenleving, liggen belangrijke (beleids)uitdagingen. Ik bekijk vanuit Gelijke Kansen welke acties of projecten mogelijk zijn om het taboe verder te doorbreken.

Zowel TIP als de Holebifoon ontvangen in 2017 projectsubsidies. Met deze hernieuwde financiering wil het TIP inzetten op de versterking en uitbreiding van haar onthaalwerking alsook haar functioneren als kennis- en informatiecentrum. De Holebifoon breidt op zijn beurt de digitale toegankelijkheid verder uit met behulp van een mobiele chatfunctie, vult haar online informatie verder aan, en blijft investeren in de opleiding van vrijwilligers.

Het middenveld signaleert de nood aan een informerende brochure over holebiseksualiteit en transgenderisme op maat van kinderen jongeren dan twaalf. De 'watjes'-brochures die vanuit Gelijke Kansen worden uitgegeven³⁶ zijn twee sterke informatieve publicaties, maar in hun huidige vorm niet op maat van lagere schoolleerlingen. Ik bekijk hoe deze kunnen herwerkt worden zodat ze ook toegankelijk zijn voor een jongere leeftijdsgroep.

België is in 2017 gastland voor het vijfde IDAHOT-Forum naar aanleiding van de Internationale Dag tegen Homo-, Trans- en Bifobie. In samenwerking met Malta, op dat moment voorzitter van de Europese Unie, wordt een twee- of driedaagse conferentie georganiseerd met een ministerieel luik en een forum waar ngo's en beleidsmakers elkaar ontmoeten, gekoppeld aan een bijeenkomst van het Governmental Network of LGBT Focal Points. Dit netwerk, opgericht in 2009 door Nederland en Vlaanderen, komt tweejaarlijks samen. Het IDAHOT Forum wordt sinds 2013 gekoppeld aan de voorjaarsbijeenkomst van het LGBT Focal Points netwerk. Het is een uitgelezen moment waarop Vlaanderen haar voortrekkersrol op vlak van LGBTI-rechten uitspeelt. De komende maanden maken de organiserende overheden (de ministers voor Gelijke Kansen op federaal, Vlaams en Brussels niveau) praktische afspraken en zetten de inhoudelijke agenda op punt.

Reorganisatie van het gelijkekansenmiddenveld

Het gelijkekansenmiddenveld speelt een cruciale rol bij de uitbouw van het Gelijkekansenbeleid. Naast projectsubsidieëring worden een aantal middenveldorganisaties structureel ondersteund.

In een steeds veranderende samenleving dienen zowel het middenveld als beleid voortdurend mee te evolueren, om aan nieuwe problemen het hoofd te bieden en hardnekkige problemen vernieuwend aan te pakken. Het financieringskader voor de beleidsondersteuning van het middenveld moet afgestemd zijn op de evoluerende realiteit. Om ervoor te zorgen dat het middenveld haar rol optimaal kan blijven opnemen, is het belangrijk dat die rol van tijd tot tijd wordt gethematiséerd en geanalyseerd. Wie werkt hoe, waaraan, met welk resultaat? Wat zijn eventuele hiaten of overlappingen? Welke taken kunnen onder welke voorwaarden in aanmerking komen voor ondersteuning? Worden paradigma-verschuivingen en andere belangrijke veranderingen die zich voordeden in het Vlaamse gelijkekansenbeleid, gereflectéerd in de werking van het middenveld?

³⁶ 'Alles wat je altijd al wilde weten over holebi's' (2007, herwerkt 2013) en 'Alles wat je altijd al wilde weten over transgenders' (2013)

Deze denk- en evaluatieoefening, die zal lopen in dialoog met het gelijkekansenmiddenveld, moet uitmonden in een inhoudelijke blauwdruk met duidelijk omschreven taken. Op basis daarvan wordt begin 2018 een nieuw financieel kader uitgewerkt en geïmplementeerd.

Het Gelijke Kansen-luik dat in kader van de hervorming van de provincies naar Vlaanderen komt, het TIP, de Holebifoon, de op te richten beleidsparticipatiestructuur voor personen met een handicap en andere relevante organisaties maken mee deel uit van deze oefening.

2.2 OD Toegankelijkheid

Beleidsrealisaties

Opstart Agentschap Toegankelijk Vlaanderen (Inter)

Het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen zat begin dit jaar in volle transitie. In dit eerste volledige werkjaar focust(e) het Agentschap op zijn kernopdrachten en op een uniformering van zijn dienstenaanbod. Waar relevant faciliteerde ik vanuit ABB de opstart van de organisatie.

Het Agentschap zette zich met een nieuwe handelsnaam, Inter, en een bijhorende huisstijl als een slagkrachtige publieke onderneming in de markt. Inter wil in het bijzonder een partner zijn van beleidsmakers op Vlaams, provinciaal als lokaal niveau om met gerichte actieplannen te werken aan een integraal toegankelijke samenleving. In de opstartfase werd in nauw overleg met stakeholders uit steden en gemeenten bijzondere aandacht besteed aan een vernieuwd, passend dienstenaanbod naar lokale besturen. Anderzijds worden ontwerpers doelgericht geadviseerd en begeleid.

Binnen het OCM-doelstellingenkader zette ik de verschillende beleidsdomeinen er toe aan om een toegankelijkheidsreflex te integreren in de eigen werking. In het bijzonder stel ik integrale toegankelijkheid als een essentiële voorwaarde voorop, wanneer de Vlaamse overheid significante subsidiemiddelen ter beschikking stelt of erkenningen uitreikt.

Inter kreeg als decretale opdracht om in zijn werking ervaringsdeskundigheid structureel in te bedden. Daarom werd een traject gestart dat moet leiden tot de installatie van een overlegorgaan dat de interactie tussen gebruikers en professionals zo functioneel mogelijk laat verlopen.

Om de reikwijdte van het dienstenaanbod van Inter te illustreren verwijs ik graag naar het jaarverslag 2015 op www.inter.vlaanderen. Inter verleende onder meer 1.424 verplichte en facultatieve adviezen in het kader van de stedenbouwkundige vergunningsaanvraag, voorzag een uitgebreide begeleiding in 416 bouwdoSSIers, voerde 273 Toevla-screenings uit om de toegankelijkheid van infrastructuur in kaart te brengen en beantwoordde 4.822 infovragen omtrent toegankelijkheid en universal design. Verder ondersteunde Inter, samen met een poule van meer dan 400 vrijwilligers, tal van evenementen (festivals, sportmanifestaties, culturele evenementen, etc.) met het oog op een optimale toegankelijkheid.

Evaluatie stedenbouwkundige toegankelijkheidsverordening

In overleg met mijn collega-minister van Omgeving werk ik aan een concreet plan van aanpak over de evaluatie van de toegankelijkheidsverordening. Zowel de inhoud van de verordening als de toepassing worden geëvalueerd. Bij de evaluatie van de inhoud worden de relevante stakeholders betrokken. Bij de evaluatie van de toepassing staan twee doelstellingen voorop: onderzoeken in hoeverre de toegankelijkheidsverordening gekend is en correct wordt toegepast door ontwerpers en vergunningverlenende overheden, welke knelpunten ze ondervinden, of ze effectief leidt tot conform de toegankelijkheidsverordening vergunde bouwplannen en of het gebouw ook feitelijk gerealiseerd wordt overeenkomstig de vooropgestelde toegankelijkheidsnormen; anderzijds de toepassing van het flankerende instrumentarium: zetten we vanuit de Vlaamse overheid de juiste begeleidende instrumenten in om de toepassing van de verordening op het terrein te bevorderen?

Bekendmaking filosofie achter het ontwerpconcept 'universal design'

Door het promoten van universal design als ontwerpbenadering streef ik naar de realisatie van een integraal toegankelijke leefomgeving. Onder het motto "slim ontwerpen voor iedereen" organiseerde ik in samenwerking met Inter van 7 tot 14 oktober 2016 de Week van het Universal Design. Een week lang vonden tal van activiteiten plaats die universal design en toegankelijkheid in de kijker zetten. Op radio en sociale media liep eveneens de campagne 'Wat geen enkele Vlaming ooit zegt' om de ontoegankelijkheid van onze leefomgeving op een ludieke manier aan te kaarten (www.gelijkekansen.be/praktisch/campagnes/weekvanuniversaldesign.aspx). Het startschot werd gegeven op 7 oktober met de lancering van de campagne en de aankondiging van de activiteitenkalender. Belangrijk moment in de week was de uitreiking van het eerste label "toegankelijk kantoorgebouw" aan het Vlaams Administratief Centrum (VAC) in Leuven. Daarnaast werden meerdere congressen, workshops en inleefmomenten georganiseerd. Zo inspireerde Inter onder meer lokale besturen met het congres "naar een toegankelijke gemeente voor iedereen" of ontwerpers en bouwheren uit de zorgsector voor personen met een beperking met de inspiratiedag 'Universal en special design als tool voor een mooie omgeving'.

Ik streef naar verhoogde bewustwording van architecten, ontwerpers, eigenaars en beheerders van publieke infrastructuur. Concreet zet ik in op het sensibiliseren van onze ontwerpers van de toekomst. Om Universal Design bij deze doelgroep te promoten organiseer ik in het najaar een Universal Design ontwerpwedstrijd voor studenten: Deadline24. Tijdens de actieweek werden de verschillende ontwerpopleidingen in Vlaanderen bezocht en werden studenten architectuur en design opgeroepen tot deelname aan de ontwerpwedstrijd.

De Week van het Universal Design was voor Inter een uitgelezen moment om zijn vernieuwde werking en dienstenaanbod breed bekend te maken. Met een congres in de gebouwen van het Vlaams Parlement prikkelde Inter de aandacht voor toegankelijkheid bij de Vlaamse gemeentebesturen. Bij andere activiteiten was Inter vaak betrokken als expert, waardoor de Week een hoog sensibiliserend karakter had.

Databank Toegankelijk Vlaanderen

Rond de databank Toegankelijk Vlaanderen formuleerde ik in overleg met Inter een langetermijnvisie die moet leiden tot meer beschikbare en breder inzetbare toegankelijkheidsinformatie. De focus ligt enerzijds op het objectief en correct informeren van de gebruiker, en anderzijds op het verzamelen van beleidsindicatoren die beleidsmakers in staat moeten stellen een doelgericht en feiten-gedreven beleid te voeren. Met het oog op betekenisvolle en zinvolle informatie voor gebruiker als eigenaar, wordt ook de scoremethodiek binnen Toevla herwerkt.

Ik wil het aantal Toevla-screenings in de databank aanzienlijk optrekken en het informatieaanbod verder diversifiëren. Er worden professionele toegankelijkheidsadviseurs ingezet om de toegankelijkheid van complexere infrastructuur in kaart te brengen. Waar mogelijk wordt voor meer kleinschalige gebouwen met adviesraden en vrijwilligers gewerkt. Dat maakt het meer kostenefficiëntie en voor private opdrachtgevers aantrekkelijker. Tijdens de Week van het Universal Design riep ik vrijwilligers op om met de tablet in de hand op pad te gaan en met nieuwe light screenings lokale handelszaken op hun toegankelijkheid te screenen. Om zo veel mogelijk eenvormige en correcte informatie te bekomen, zorgt Inter voor een gepaste opleiding van deze vrijwilligers. Nog dit najaar kunnen zij in verschillende gemeenten aan de slag.

Inter finaliseerde in opdracht van het Facilitair Bedrijf het toegankelijkheidslabel voor kantoorgebouwen van de Vlaamse overheid. Met dit label wil ik de toegankelijkheidsambitie voor nieuwe infrastructuur van de Vlaamse overheid verder opvoeren. De ontwikkelde checklist werd in de praktijk getest. Nog dit jaar wordt het eerste toegankelijkheidslabel toegekend aan het Vlaams Administratief Centrum (VAC) in Leuven.

Toegankelijkheid informatie en communicatie

Het Europees Parlement bereikte dit voorjaar een akkoord over een Europese richtlijn inzake digitale toegankelijkheid. Die richtlijn bepaalt dat websites en mobiele applicaties van overheden voor iedereen toegankelijk moeten zijn. Anticiperend op de publicatie van de richtlijn, ben ik samen met de betrokken diensten al gestart met de voorbereiding van de omzetting naar Vlaamse regelgeving. De diensten Diversiteitsbeleid, Gelijke Kansen, Agentschap Informatie Vlaanderen en het departement Kanselarij en Bestuur werken hiervoor samen.

Voor de ontwikkeling van een gebruiksvriendelijke databank die de aanvraag van eventtickets voor mensen met een beperking vergemakkelijkt, maakte Inter een uitgebreide behoefteanalyse.

Beleidsopties

Inter (Agentschap Toegankelijk Vlaanderen)

Ik blijf een faciliterende rol opnemen en Inter bij mijn collega Vlaamse ministers en de diverse Vlaamse beleidsdomeinen promoten als dé partner om aan een integraal toegankelijke leefomgeving te werken. Het Agentschap consolideert in 2017 zijn werking. In opvolging van het congres voor gemeenten werkt ze een traject uit voor een integraal en duurzaam gemeentelijk toegankelijkheidsbeleid. Inter reikt hiertoe de nodige kaders en samenwerkingsovereenkomsten aan en stelt instrumenten ter beschikking om de lokale besturen te ondersteunen en te begeleiden.

Evaluatie stedenbouwkundige toegankelijkheidsverordening

Om de implementatie van de toegankelijkheidsverordening te evalueren, geef ik in samenwerking met collega minister Schauvliege Inter de opdracht om een steekproef van vergunningsaanvragen op dossierniveau uit te voeren. Zowel de vergunningsaanvrager (bouwheer en ontwerper) als de vergunningverlener komt in beeld. Samen met Inter en Ruimte Vlaanderen zal ik beide doelgroepen via een online enquête bevragen naar de bekendheid van de toegankelijkheidsverordening, hun motieven om de toegankelijkheidsnormen al dan niet consequent toe te passen en hun bevindingen met de bestaande ondersteunende instrumenten (online handboek toegankelijkheid, checklist, vormingen omtrent de verordening, etc.). Omdat de meeste van deze initiatieven zich richten op ontwerpers, wil ik met hen aansluitend ook meer diepgravende focusgesprekken organiseren. In een tweede fase wens ik na te gaan in welke mate de publiek toegankelijk infrastructuur ook in de praktijk werd gerealiseerd overeenkomstig de principes van de toegankelijkheidsverordening, en de eventuele toegankelijkheidsvoorwaarden die de concrete stedenbouwkundige vergunning oplegde. Naast de toepassing vindt ook een inhoudelijke evaluatie van de verordening plaats. Daar worden alle relevante stakeholders bij betrokken.

Op basis van de resultaten van deze evaluatie zal ik waar nodig het instrumentarium en/of de verordening bijsturen.

Door de toegankelijkheidsverordening is er sinds 2010 aandacht voor basistoegankelijkheid bij het bouwen van nieuwe publieke gebouwen. We mogen echter niet ontkennen dat onze leefomgeving voor het overgrote deel bestaat uit infrastructuur die voor 2010 werd gerealiseerd. Ik wil daarom samen met belanghebbende organisaties uit zowel de overheidssector (Facilitair Bedrijf, Agion, GO!, VVP, VVSG, etc.) als de private sector (Horeca Vlaanderen, Unizo, Voka, etc.) onderzoeken wat haalbare initiatieven zijn om de bestaande infrastructuur op korte en middellange termijn gradueel maar daadwerkelijk te verbeteren.

Bovenstaande stappen zijn onontbeerlijk als Vlaanderen wil voldoen aan het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap dat in 2009 geratificeerd werd.

Bekendmaking filosofie achter het ontwerpconcept 'universal design'

In navolging van de Week van het Universal Design organiseer ik de ontwerpwedstrijd Deadline 24. Ik wil ontwerpers van de toekomst aansporen om mensgericht te ontwerpen en om voet aan de grond te krijgen bij de ontwerpopleidingen. Studenten worden uitgedaagd om binnen een tijdspanne van 24 uur een vernieuwend ontwerp te bedenken volgens de ontwerpprincipes van het universal design. De wedstrijd vindt plaats in het voorjaar.

In 2017 wil ik opnieuw een Vlaamse Week van het Universal Design organiseren in samenwerking met Inter. Naast de begeleidende en adviserende initiatieven die Inter neemt, is sensibilisatie van de burger en iedereen die met bouwen, ontwerpen of organiseren in aanraking komt, nog steeds van groot belang.

In samenwerking met Inter zullen daarnaast vormingsinitiatieven worden opgezet om de term universal design bekend te maken bij de verschillende overheden en de principes ervan te integreren in wedstrijden, opdrachten en bouwprocessen die vanuit de overheid opgezet of aangestuurd worden.

Databank Toegankelijk Vlaanderen

In lijn met mijn visie op de toekomst van Toevla worden de noodzakelijke aanpassingen aan de Toevla-databank uitgevoerd. Via het raamcontract met HBplus wordt de noodzakelijke technische ondersteuning voorzien. Ik streef ernaar om tegen voorjaar 2018 een vernieuwde, zo gebruiksvriendelijk mogelijke databank te presenteren, waarvan de gegevens vlot bruikbaar zijn voor monitoringdoeleinden en voor hergebruik door private initiatieven.

Toevla wordt gepromoot als de hefboom voor een Vlaams én lokaal doelgericht toegankelijkheidsbeleid.

In samenwerking met het Facilitair Bedrijf worden een vijftal kantoorgebouwen van de Vlaamse overheid aan een toegankelijkheidsdoorlichting onderworpen. Voor het nieuwe VAC in Brussel, het Herman Teirlinckgebouw, streef ik naar het behalen van het A+label.

Toegankelijkheid informatie en communicatie

Ik ondersteun de verdere omzetting van de Europese digitale toegankelijkheidsrichtlijn naar Vlaamse regelgeving. Zodra de richtlijn wordt gepubliceerd, beschikt de Vlaamse regering over een termijn van 21 maanden.

Ik verken ook flankerende initiatieven die de implementatie van de richtlijn moeten faciliteren. Voor deze oefening doe ik een beroep op het team Gelijke Kansen, het Agentschap Informatie Vlaanderen en de Vlaamse diversiteitsambtenaar.

3. Strategische doelstelling: Het bestrijden van discriminatie

Het principe van gelijke behandeling (of non-discriminatie) is één van de grondslagen van onze democratische samenleving. Toch is discriminatie nog te vaak een dagelijkse realiteit. Daarom werk ik aan een proactief én reactief gelijkekansenbeleid dat feitelijke discriminaties bestrijdt.

Realisaties

Het Interfederaal Gelijkekansencentrum, opgericht bij Samenwerkingsakkoord van 12 juni 2013, werd op 15 maart 2014 formeel opgericht. Ze heeft de bevoegdheid om op te treden met betrekking tot de Vlaamse non-discriminatieregelgeving. In 2015 ging de Raad van bestuur van start en op 1 januari 2016 werden twee co-directeurs aangesteld. Eind februari 2016 kreeg het centrum een nieuwe naam: Unia. Eind april 2016 werd het eerste strategisch plan 2016-2018 goedgekeurd. Unia is een belangrijke partner van het Vlaamse non-discriminatiebeleid. Een van haar hoofdtaken, de behandeling van discriminatiemeldingen van burgers, laat toe om de pijnpunten inzake de bestrijding van discriminatie

in Vlaanderen bloot te leggen. Dankzij regelmatig overleg met Unia spelen we een complementaire rol in de strijd tegen discriminatie. Het samenwerkingsakkoord is intussen verlengd, waardoor de samenwerking en financiering vanuit Gelijke Kansen verzekerd is voor de volgende drie jaar.

Het instrumentarium rond non-discriminatie was tot voor kort niet volledig. Unia is niet bevoegd voor discriminatie op grond van geslacht, genderidentiteit en genderexpressie. De Vlaamse Ombudsdienst werd daarom bij decreet van 17 juli 2015 aangewezen als onafhankelijk gelijkheidsorgaan inzake discriminatie op grond van geslacht, genderidentiteit en genderexpressie. Begin september 2015 werd de “genderkamer” bij de Vlaamse Ombudsman operationeel. Tijdens de vier maanden dat de Genderkamer in 2015 actief was, hebben 20 burgers een genderkwestie aan de Vlaamse ombudsdienst voorgelegd.

Beleidsopties

Het Gelijkekansendecreet is aan herziening toe naar aanleiding van een aantal pilot- en inbreukdossiers die de Europese Commissie instelde tegen België in het kader van de implementatie van haar non-discriminatie-richtlijnen. Ook de federale non-discriminatiewetten worden in 2016 geëvalueerd. De resultaten van deze evaluatie kunnen eveneens om een bijstelling van de Vlaamse regelgeving vragen. Op die manier wil ik de coherentie tussen de Vlaamse en federale non-discriminatieregelgeving waarborgen. Ik volg de federale evaluatie nauwgezet op.

Begin 2017 lanceer ik een sensibiliseringscampagne tegen discriminatie. Ik wil vooral inspelen op meer subtiele uitingen van vooroordelen die vaak de voedingsbodem zijn voor daadwerkelijke discriminaties en een grote impact hebben op slachtoffers. Daar waar het integratiepact specifiek over discriminatie op basis van nationaliteit, ras en afkomst gaat en voornamelijk maatschappelijke actoren wil oproepen om actie te ondernemen, gaat deze campagne over alle mogelijke discriminatiegronden en richt ze zich naar alle burgers om vooroordelen weg te nemen en te werken aan een positieve beeldvorming.

IV. BIJLAGEN

Bijlage 1 Begroting 2017

Het budget 2017 voor het beleidsveld gelijke kansen bedraagt **5.326 miljoen euro**.

Dit budget is in geschreven over 6 verschillende begrotingsartikels.

Op het begrotingsartikel PJ0-1PFC2AA-WT (werking en toelagen – algemene ondersteuning Vlaams gelijkekansenbeleid) is **874 duizend euro** ingeschreven. Dit budget wordt hoofdzakelijk aangewend voor het financieren van projectsubsidies die het gelijkekansenbeleid over de verschillende domeinen (gender en seksuele identiteit, handicap, toegankelijkheid, non-discriminatie) ondersteunen. Verder worden deze middelen ingezet voor diverse ondersteunende maatregelen zoals communicatie en campagnes, voeren van onderzoeken, ontwikkelen van innoverende instrumenten, beheer van databanken,...

Een belangrijk aandeel van het budget voor gelijke kansen, **1.798 miljoen euro**, is voorzien op het begrotingsartikel PJ0-1PFC2AB-WT (werking en toelagen – gender en seksuele identiteit) en wordt aangewend voor het toekennen van nominatumsubsidies in kader van de nauw verwante thema's gender en seksuele identiteit. Concreet gaat het om subsidies aan volgende organisaties: vzw RoSa; vzw Nederlandstalige Vrouwenraad; vzw Vrouwen Overleg Komitee (VOK); vzw Çavaria; vzw ELLA en vzw The BelgianPride.

Op het begrotingsartikel PJ0-1PFC2AC-WT (werking en toelagen – handicap) is **708 duizend euro** gereserveerd. **358 duizend euro** is bestemd voor de structurele ondersteuning van GRIP vzw (Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap). Met de overige **350 duizend euro** wordt in 2107 een project gestart rond de installatie van een Vlaamse participatieraad Handicap.

Het begrotingsartikel PJ0-1PFC2AD-WT (werking en toelagen – non-discriminatie) alloceert een budget van **763 duizend euro** voor een financiering van het interfederaal Centrum voor gelijke kansen en bestrijding van discriminatie en racisme (nu UNIA).

Voor het voeren van wetenschappelijk onderzoek op de beleidsthema's 'discriminatierecht', 'handicap', 'gender' en 'seksuele identiteit' is **214 duizend euro** uitgetrokken. Dit is terug te vinden op begrotingsartikel PJ0-1PFC2AE-WT (werking en toelagen – beleidsvoorbereidend onderzoek).

Ten slotte is **969 duizend euro** voorzien op het begrotingsartikel PJ0-1PFC2AY-IS (interne stromen – Agentschap Toegankelijk Vlaanderen) voor de toelage aan het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen.

Bijlage 2 Overzicht resoluties en aanbevelingen Vlaams Parlement met betrekking tot het Vlaamse gelijkekansenbeleid

Het Vlaams Parlement formuleerde geen aanbevelingen aangaande het gelijkekansenbeleid.

Bijlage 3 Regelgevingsagenda

Dit is een uittreksel uit de regelgevingsagenda met informatie aangevuld tot op 04/08/2016. Meer actuele en meer uitgebreide informatie over deze initiatieven kunt u te allen tijde raadplegen in de regelgevingsagenda op www.regelgevingsagenda.bestuurszaken.be

Initiatief	Inhoud	Status van het initiatief
Opheffen uitvoeringsbesluit meldpunten	Besluit van de Vlaamse Regering tot opheffing van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2009 tot vaststelling van de voorwaarden voor erkenning en subsidiëring van de gelijkebehandelingsbureaus	In voorbereiding
Assistentiehonden GAS	Wijziging van artikel 5 van het decreet van 20 maart 2009 houdende de toegankelijkheid van publieke plaatsen voor personen met een assistentiehond n.a.v. de wijziging van de GAS-wetgeving	In voorbereiding
Gelijkekansen-/gelijkebehandelingsdecreet	Decreet tot wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid, n.a.v. Europese inbreukdossiers en een evaluatie van het Gelijkekansendecreet, van de werking van het interfederaal Gelijkekansencentrum en van de genderkamer van de Vlaamse Ombudsman.	In voorbereiding
Vertegenwoordiging van personen met een handicap inzake beleidsparticipatie	Besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van artikel 12 bis van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid (participatieraad Handicap)	In voorbereiding
Decreet tot wijziging van het decreet van 28 maart 2014 houdende machtiging tot oprichting van het privaatrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Toegankelijk Vlaanderen in de vorm van een private stichting	Wijziging machtigingsdecreet aan de vereisten van het Decreet Deugdelijk Bestuur, alsook een uitbreiding van de opdrachten van het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen met specifiek de ontwikkeling van een ticketingdatabank voor personen met een handicap.	In voorbereiding

Bijlage 4 Inhoudelijke rapportering over de opvolging van de aanbevelingen van het Rekenhof.

Het Rekenhof formuleerde geen aanbevelingen aangaande het gelijkekansenbeleid.

Bijlage 5 Overzicht van de wijze waarop gevolg werd gegeven aan de arresten van het Grondwettelijk Hof en van het Hof van Justitie waarin Vlaamse decreten werden vernietigd of ongrondwettig of strijdig met het EU-recht werden bevonden.

Het Grondwettelijk Hof noch het Hof van Justitie brachten arresten uit waarin het de Vlaamse decreten aangaande het gelijkekansenbeleid werden vernietigd of ongrondwettig of strijdig met het EU-recht werden bevonden.